

קב"ץ

שיחות מוהרא"ש

דבורים נוראים ונפלאים, מעוררים מעירים ומחזקים, אשר מתוך הנחל נובע
מקור חכמה נובעים, להחיות נפש כל חי ומשם יִשְׁקוּן העדרים, להתחזק
בעבודת הבורא בכל דרגה שיהיו נמצאים

כפי ששמענו וקבלנו מפה קדשו של
מרן מוהרא"ש שליט"א

בעניני חג הסוכות

יצא לאור ערב חג הסוכות תשע"ה

על ידי תלמידי מתיבתא 'היכל הקדש' חסידי ברסלב

עיר הקדש ירושלים תובב"א

הַפֶּתַח לְהַשִּׁיג אֶת הַקּוֹנְטֵרַס הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה
וְכֵן סִפְרֵי אֲדָמוֹ"ר מִזְהַר"ן מִבְּרֶסְלֵב זִי"ע
וְסִפְרֵי תַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים:

בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

בְּבִנְיָאֵל עִיר בְּרֶסְלֵב

גָּלִיל.

בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית

מְתִיבְתָא הַיְכַל הַקְּדֹשׁ

Mesifta Heichal Hakodesh

1129 – 42nd Street

Brooklyn N.Y. 11219

ניתן לקבל את הגליון מידי שבוע באמצעות הדוא"ל

breslovinternational@gmail.com

אַרְבַּעַה יָמִים בֵּין יוֹם כְּפוּר לְסִפּוּת

ימים של התקרבות גדולה

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁמוּכָא בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל (פרי עין חיים שער חג הסוכות פרק א'), שְׁאַרְבַּעַה יָמִים שְׁבִין יוֹם הַכְּפוּרִים לְחַג הַסֻּכּוֹת, הֵם יָמִים מְעֻלִים מְאֹד, וְהֵם מְכֻנָּיִם נֶגְדַד ד' אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַגּוֹי"ה בְּרוּךְ הוּא, וּבְכָל יוֹם מְאִיר צְרוּפָה אֶחָד מִן אַרְבַּעַת צְרוּפִים שֶׁל שֵׁם הַגּוֹי"ה בְּרוּךְ הוּא, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, וְהֵם יָמִים שֶׁל הַתְּקַרְבוּת גְּדוּלָה שֶׁל נְשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְאֲבֵיהֶם שְׁבַשְׁמִיּוֹם, וְהִנְנָה דְבַרֵי הָאֲרִיז"ל אֱלֹהֵי עוֹלָמֵי בְּקִנְיָה אֶחָד עִם דְּבַרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי מוֹהֲרָ"ן חֶלֶק ב' סִימָן ס"ו), בְּשֵׁם הַבַּעַל שֶׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ זי"ע, שֶׁמְהַרְתַּת יוֹם הַכְּפוּרִים נִקְרָא "שֵׁם ה'" "גְּאֹאֲטִ'ס נְאֻמְעוֹן", כִּי בְּד' יָמִים אֱלֹהֵי מְהַרְתַּת יוֹם הַכְּפוּרִים עַד חַג הַסֻּכּוֹת, מְאִיר בְּתוֹכְכֶם "שֵׁם ה'", בְּאוֹר גְּדוּל וְנִוְרָא מְאֹד, וְהֵם יָמִים שֶׁל שְׁמִיחָה מְיֻחָדָת, שְׁמִיכְנִיּוֹם בְּהֵם לְחַג סֻכּוֹת הַנִּקְרָא "זְמַן שְׁמִיחָתֵינוּ", וּבְפֶרֶט בְּשֵׁישׁ גַּם שֶׁבֶת בֵּין יָמִים אֱלֹהֵי שְׁשֻׁבָת בְּעֶצְמָהּ בְּלֵה שְׁמִיחָה (לְקוּטֵי מוֹהֲרָ"ן חֶלֶק ב' סִימָן י"ז), אַזֵּי הַשְּׁמִיחָה כְּפוּלָה וּמְכַפְלָת, וְאֲשֶׁרֵי מִי שְׁזוּכָה לְשֻׁמּוֹחַ בְּיָמִים אֱלֹהֵי בְּאֻמָּת.

ראוי לעסק בצדקה וחסד בימים אלו

וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י, שְׁגַם רְאוּי לְעֵסֶק בְּצַדָקָה וְחֶסֶד בְּיָמִים אֱלֹהֵי כִּי מְבַאֵר בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל (שם פֶּרֶק ג'), שֶׁבְּעֶרְב סֻכּוֹת, שְׁמִיכְנֵן נֶגְדַד הַשֵּׁם

ב"ן, שהוא מדת המלכות, אז מצוה גדולה להרבות בצדקה, ולחלק קפת הצדקה לעניים, ומוכא זאת גם בספרי הפוסקים (שערי תשובה סימן תרכ"ה סעיף א), עי' שם, כי על ידי שנותנים צדקה בשפע גדול, מקימין המלכות מנפילתה, ועושים מצדק צדקה, ואצל האריז"ל היה הפיס עם המעות פתוח, והיה אומר, לשיקחו מה שירצו (ספר טעמי המצוות להאריז"ל פרשת ראה), וכן נהגו כמה וכמה צדיקים לפזר הרבה מעות לצדקה בערב סבות, ובפרט הרב הקדוש מצאנז זי"ע, היתה דרכו לפזר גומאות של כסף לצדקה בערב סבות, והיתה דרכו להכריז ולומר: "אלו הם חנוי סבה שלי", וכן היה אומר, "הרי הולכים לקבל פני אברהם אבינו, שבא בראש האשפיוזין בסבה, ואי אפשר לקבל פניו, כי אם על ידי מצות צדקה וחסד", ולכן אשרי הזוכה לעסק בצדקה וחסד בימים אלו, ואז יטעם טעם אחר במצות סבה.

הצדקה הכי גדולה בעולם, להפיץ מעינות החכמה הוצה ובשנת תשמ"ג, בשתדפים מוהרא"ש נ"י הרבה ספרים מכרכים מספרי רבנו ז"ל בארצות הברית, ענה ואמר מוהרא"ש נ"י לאנשי שלומנו, ביום שלפני ערב סבות, הנה האריז"ל אומר שמצות צדקה של ערב סבות עולה על הכל, יותר מצדקת כל השנה בלה, ולכן מחר בערב סבות, נשלח ח"י חבילות של ספרי רבנו ז"ל לארץ ישראל – לירושלים, לשעלבים ולחצור, ובזה נקים את מצות צדקה, כי הצדקה הכי גדולה בעולם – להפיץ מעינות החכמה הוצה, ולזכות בני אדם

שיחות מוה"רא"ש

עם ספרי רבנו ז"ל, וכדאיתא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק א' סימן קו)
על הפסוק (תהלים מא, א): "אשרי משפיל אל דל", ואשרי כל מי שיש לו
חלק בצדקה זאת.

השמחה הקדושה בימים אלו

ואמר מוה"רא"ש נ"י, שעקר השמחה של ימים אלו, מהמת שכל
נשמות ישראל עוסקים בהם במצוות, כי כלם בונים סבות, וקונים ד'
מינים, לולב אתרוג הדם וערבה, ומכינים ההכנות לקראת החג,
ומרבוני עסק המצוות, אין זמן לחשב מעברות כלל, וכמו דאיתא
במדרש (תנחומא אמור), על הפסוק (ויקרא כג, ט): "ולקחתם לכם ביום
הראשון" וגו', וכי ראשון הוא, הלא ט"ו בחדש הוא? אלא ראשון
לחשבון עוונות, עין שם, כי אין זמן לעוונות כלל בימים שבין יום
הכפורים לסבות, כי כלם טרודים במצוות, ואשרי הזוכה לבלות ימים
אלו בשמחה, ובקדושה וטהרה פראוי.

ומרב דבקותו - יצאו השירים מעצמם

וספר מוה"רא"ש נ"י, ש"החתם סופר" זי"ע חבר בצעירותו ספר שלם
של שירים קדושים, הנקראים בשם "שירת משה", בנויים ומיפדים על
השגות עמוקות, ועל קבלה אמתית שקבל מרבו הרב הקדוש רבי נתן
אדלר זי"ע, שהיה מקבל גדול פידוע, והעיד בנו של ה"חתם סופר"
זי"ע, הגאון הקדוש רבי שמעון סופר זי"ע, שאביו הקדוש, חבר שירים
אלו בד' ימים שבין יום הכפורים לסבות, כי היה אז בשמחה גדולה

ובדבקות עצומה, ומגדל שמחתו ומרב דבקותו, יצאו השירים מעצמם, והמשיך בהם התעוררות והתרגשות עצומה לנשמות ישראל, והוריש להם שירים קדושים לשיר כל השנה בלה.

רבי ברוך ממעזיבוז פוגש את הסמ"ד מ"ם כשהוא עציב וספר מוה"רא"ש נ"י, שהרב הקדוש, הרבי רבי ברוך ממעזיבוז זי"ע, פעם ספר ספור נפלא משלמה המלך, עליו השלום [פי צדיקים אמרו, שהרבי רבי ברוך זי"ע, היה לו ניצוץ נשמה של שלמה המלך, עליו השלום, ומחמת זה, עבודתו בערב שבת בקריאת שיר השירים, אשר כתב שלמה המלך עליו השלום, היתה להפליא, ובנעימות ובדבקות יוצאת מן הכלל]. וספר הרבי רבי ברוך זי"ע, שפעם בימי תשרי פגש שלמה המלך את הסמ"ד מ"ם כשהוא עציב ושבור מאד, ושאל אותו: "למה אתה כל כך עציב?" והשיב לו: "איך לא אהיה עציב, הרי בימי אלול בלם עושים תשובה! ואחר כך בראש השנה בלם תוקעים בשופר ומערבבין אותי לגמרי [כמו שאומרים תכמינו הקדושים (ראש השנה טו ע"ב): 'למה תוקעין בשחן יושבין וכשהן עומדין וכו', כדי לערבב השמן]. ואחר כך ביום הכפורים, בלם בדגמת מלאכים, ואין לי רשות לקטרג עליהם [וכמו שאמרו (יומא כ' ע"א): 'אין לשמן רשות לקטרג ביום הכפורים']]. ואחר כך בלם עוסקים במצוות ב'ד' ימים שבין יום הכפורים לסוכות, ולבסוף לוקחים הלולב ואתרוג בחג הסוכות ודוקרים אותי ממש [וכמו שאמרו (מנחות סב ע"א) שלולב הוא כמו גירא בעינא דשטנא], וכי

שיחות מוֹתָרָא"ש

לא אהיה עצוב, בשמענים אותי כל כך? ... לשנה האחרת, פגש שלמה המלך שוב את הסמ"ך מ"ם. אכל להפתעתו היה כבר שרוי בשמחה גדולה, ושאל אותו שלמה המלך: "לשמחה מה זו עושה?" ענה לו הסמ"ך מ"ם: 'כבר נתתי לעצמי עצה, כי היתה אגיה גדולה מלאה אתרוגים, שהיתה מובילה אתרוגים לאנשי מדינה פלזנית, ועשיתי חור בפפינה, ונאכדו כל האתרוגים, והנה מעתה לא יהיה לכלל ישראל אפשרות לקום את מצות נטילת לולב ומינוי פראוי, ומפילא כבר לא יוכלו לענות אותי במקדם'... והנה בחג הסכות, מצא שלמה המלך עוד הפעם את הסמ"ך מ"ם, ושוב היה בעצבות עצומה, ושאל אותו שלמה המלך: "מה קרה לך עכשו?" ענה ואמר לו הסמ"ך מ"ם: 'הנה באיזה דרך הגיע אתרוג אחד לתוך המדינה, וכל היהודים מנער ועד זקן, למאות ולא לפים, עמדו בתור שעות על גבי שעות כדי לברך על הלולב והאתרוג ולנענע אותם, ועוד הפעם דקרו אותי לגמרי'... הרי רואים את עצם מעלת ימים אלו, שיש בהם כח להחליש את כח הסמ"ך מ"ם, ועצם השמחה הגדולה שיש לנשמות ישראל לקום מצוות בוראם, ואשרי מי שזוכה לשמח בימים אלו באמת.

עמר השמחה שלנו, לשמח בשמחת התורה

והנה כמו שפילם עוסקים במצוות בימים אלו, ומכינים עצמם לקראת החג הקדוש "זמן שמחתינו", כמו כן צריכים לזכור משמחת התורה הקדושה, ולהטפח נקודות של למוד התורה כל פמה שיוכל, כי אין עוד

שמחה בשמחת התורה הקדושה, ולכן אף על פי שטורדים מאוד בהכנות החג, אף על פי כן יש לכל אחד ואחד לגזל קצת זמן לעסק בתורה, וללמוד הלכות החג, וכל השיכים אליו, ובפרט בשבבך נכנס החג הקדוש – חג הסוכות, יש להתעורר מאוד לקבץ זמנים ללמוד התורה, כי סכות נקרא זמן שמחתינו, ועקר השמחה שלנו הוא ביחד עם התורה הקדושה, וכמו שרואים שהחג מסתים עם החגים שמיני עצרת ושמחת תורה, כי זה עקר השמחה שלנו, לשמח בשמחת התורה.

חג השבועות וחג הסכות – אחר הם:

והנה מבאר בדברי רבנו ז"ל (לקיטוי מוהר"ן חלק א' סימן רסו), ששבועות וסכות הם אחד, ומחג הסכות יוצאת התורה, כי התורה יוצאת מבניה, שהיא בחינת אמא, וכמו שכתוב (משלי א, ח): "אל תמש תורת אמוך". וכן הסכה הקדושה היא בחינת אמא, וכדאיתא בתקונים (דף ג' ע"א) שסכה היא "אמא דמסכבא על בנין" ואמא המסככת על בניה, ונהו (בראשית לג, יז): ויעקב ג'סע סיבותה ויבן לו בית, ראשי תבות סוון, שאז הוא זמן מתן תורה, עין שם כל זאת בדברי רבנו ז"ל. והיוצא מדברי רבנו ז"ל לעובדא ולמעשה, שדיקא מחג הסכות צריכין לקבל התעוררות גדולה ללמוד התורה, ולהתעורר מצל הסכה, צלא דמתימנותא, לשבת בצל התורה, ולהגות בה בחשק חדש, והוא מצוה גדולה להתעורר בלמוד התורה בחג הסכות, ולקבץ לעצמו שעורי

שיחות מוה"רא"ש

תורה בימי החג. ואשרי מי שבונה לעצמו "בית" בחג הסוכות, שלומד בבלי וירושלמי ותוספתא, ראשי תבות "בית", של מסכת סנה, פי אז מקים בפשוטו, ויעקב נסע סבותה, "ויבן לו בית" ויש לו בית ברוחניות, וזה גם יביא לו שפע בבית בגשמיות, ולא יחסר לו שום דבר כלל¹. והנה עצם הטעם הנפלא, והתענוג העליון, שיש למי שזוכה ללמודים אלו, אי אפשר לתאר ולשער כלל, כי יש בזה כל הטעמים שבועולם, ובדיוק כמו שנאמר על הפון, שהיה לו כל הטעמים שבועולם, ואיזה טעם שרצו לטעם, טעמו בו, אבל אחד שהיה טפשו, ולא רצה לטעם בו שום טעם, נשאר חסר וריק מכל, והאם יש כסילות בזאת? הרי אתה יכול לטעם כל טעם שאתה רוצה, ולמה אין אתה רוצה? וכן הוא בלמוד תורה הקדושה, שהוא ענין אחד עם הפון, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מכילתא בשלח): 'לא נתנה תורה אלא לאוכלי הפון, שמי שרוצה לטעם בו איזה טעם שיהיה, יצליח לטעם את הטעם שהוא שרוצה בו.

מעשה נפלא מהחפז חיים בענין מתיקות התורה הקדושה

וספר מוה"רא"ש נ"י, שהרב הגאון רבי שמעון שוואב ז"ל, ראש קהלת האשכנזים שבשכונת "ווישינגטון-הייטס" בניו-יורק, נסע בכרתות מארצות הברית אל ישיבת "מיר" שבפולין ללמד תורה, ובדרך חזרתו

¹ ואגב, ספר אז מוה"רא"ש נ"י, שפך נהג הוא בעצמו פמה וכמה שנים, שלמד עם אחד מן התלמידים בחג הסוכות, בבלי וירושלמי ותוספתא של מסכת סנה, ובנו לעצמם בית קדוש מן המסכת הקדושה השיבת אל חג הסוכות.

הביתה, החליט לנסע דרך העיר ראדין לקבל את פני מרן ה"חפץ חיים" וצ"ל, ולבקש ברכתו. והנה אצל ה"חפץ חיים" ז"ל היתה חשיבות גדולה בשראה בחור מתמיד בתורה, ובפרט שנסע במסירות נפש ממדינת אמריקה למדינת ארופה ללמוד תורה, ולכן קרב אותו מאד, ובקש אותו שיתאכסן אצלו בשבת. וכיון שהיתה אז שבת שירה, שקורין בה פרשת בשלה, ובתוכה נכללת 'פרשת המן', על כן במהלך סעודת שבת קדש דבר ה"חפץ חיים" ז"ל מענין המן, ונשק אצבעותיו בדרך אהבה וחסד גדולה, וענה ואמר בדרך התפעלות: – מן, מן, איזה טעם נפלא היה למן! הרי היו יכולים לטעם בו את כל הטעמים שבעולם... והנה ר' שמעון ישב אז אצל השלחן, והיה בחור סקרן, ומלא לבו לשאול את ה"חפץ חיים" ז"ל, "ימה אם אחד לא רצה לטעם שום טעם במן, איזה טעם היה לו?" ענה ואמר לו ה"חפץ חיים" ז"ל, הנה תראה בענין למוד התורה, שגם התורה יש לה כל הטעמים שבעולם, פשוט רמז דרוש סוד, אחד אוהב פלפול, ואחד אוהב דרוש, ואחד אוהב לחדש חידושים, והפך בה והפך בה דכולא בה, ושוב נשק ה"חפץ חיים" ז"ל אצבעותיו בדרך אהבה וחסד, ואמר בדרך התפעלות, תורה, תורה, איזה טעם נפלא יש לתורה, אבל תראה שיש כמה אנשים, וגם בחורים בשיבה, שמסתובבים בלא פלום, ואין לומדים כלל, ומבילים הזמן בחבל וריק, ומה נוכל להגיד להם, הנה יש טעם בתורה, ויכולים לטעם בה כל הטעמים שבעולם, אבל הם לא טועמים פלום... ובנה בכך הבין ר' שמעון התרוץ על שאלתו, שמי

שיחות מוה"רא"ש

שאינן לו שכל, הרי לא טועם כלום, ומפסיד כל הטעמים הנפלאים שהיה יכול לטעם בו, מה-שאינן-בן המשכיל המבין, מתענג במה שיש בידו, וטועם בה כל הטעמים שבכולם, ועל בן אשרי מי שאינו בטלן, ומבלה ימים קדושים אלו בשמחת התורה והמצוות, כי אז יזכה לטעם טעם אמת של "זמן שמחתנו", שהוא שמחת התורה, ויהיה היום טובים ומתוקים בזה ובבא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

קדשת מצות סבה

צרכי הגוף מתקדשים במצוה זו

מוה"רא"ש נ"י אמר, שמצות סבה היא מצוה מיוחדת במינה מפל שאר מצוות התורה, מחמת שנכנסים לתוכה לגמרי, עם כל הגוף ועם כל המלבושים, ועושים בתוכה את כל צרכי הגוף כמו אכילה שתיה ושנה, וכלם מתקדשים בקדשת הספה, הינו בקדשת השכינה הקדושה המסבכת אותנו בחג הסבות בתוך הספה, כמו אמא המסבכת על בניה. נמצא, שכשאדם נכנס בתוך הספה הוא נכנס בתוך השכינה הקדושה ממש, ומתבטל שם לגמרי, וכמו שרואים בחוש, שכל אחד מרגיש הארה מיוחדת בשעה שיושב בתוך הספה, וזכי התרגש

מרגישים הארה נפלאה ביותר באשר הם יושבים בתוך הסכה, עד שזמננו מתבטלים ממצויאותם לגמרי מרב אור זיו והיות שמרגישים בתוך הסכה.

בכל יום מאיר צרוף אחר מהשם הקדוש

ולכן בכל פעם, בשאדם זוכה להכנס לתוך הסכה בחג הסוכות, עליו לשמח בשמחה עצומה שנתנה לו רשות להכנס לתוך אור השכינה ולמעם מנעם זיוה, ואנשי מעשה מנשקים את כל ארבעת קירות הסכה מרב הכיבות ואהבת המצוה, וכן למעלה ולמטה, כי מכל אחד מהדפנות ומתנג ומתקרקע יוצאות הארות מיוחדות, וכמבאר בכתבי האריז"ל (פרי עין חיים שער חג הסוכות פרק ג'), שבכל קיר של הסכה מאיר צרוף אחר מצרופי השם הקדוש אהי"ה – ברוך הוא, נמצא, שבשאדם יושב בתוך הסכה הוא בתוך אור האין סוף ברוך הוא, ממש, ומתענג שם מנעם זיו השכינה.

כי יצפנני בסכה' ביום רעה ויתרני בסתר אהליו בצור ירוקמני

ופעם, בחג הסוכות, אמר מוהרא"ש ג", שזה מרפז בדברי דוד המלך, עליו השלום, במזמור כ"ז – לדוד ה' אורי וישעי, שנוהגים לומר במשך כל ימי אלול ותשרי ובחג הסוכות: "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו", שדוד המלך מבקש מהקדוש ברוך הוא, שיזכה לשבת בבית ה' כל ימי חייו, ולחזות בנעם ה' ולבקר בהיכל מלך מלכי המלכים – הקדוש

שיחות מוה"רא"ש

ברוך הוא, ומיד אחר כך הוא אומר: "כי יצפנני בספה ביום רעה יסתרני בסתר אהלו בצור ירוממני"; כי אני זוכה לזה בכל שנה ושנה על ידי הספה הקדושה, שאז אני יושב בבית ה', וזוכה לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, ואני מבקש שתמשך הארה זאת כל ימי חיי, ואזכה לקחת את הארת הספה עמי למשך כל ימות השנה בלה.

כל דבור שלו בספה נשמע ונתקבל

ואמר מוה"רא"ש נ"י, שעל פן הוא דבר נורא מאד לשבת בתוך הספה ולהתבודד שם עמו ותברך, כי אז אדם יושב בתוך היכל מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, מסבב עם השכינה הקדושה ממש, וכל דבור שלו נשמע ונתקבל, כמו אדם שיושב לבד עם המלך, שבודאי כל דבוריו נשמעים ומתקבלים, ואז נתקיים בו הפסוק (ישעיה כו, ט): "לך עמי בא בחדריך וסגר דלתיך בעדך, חבי כמעט רנע עד יעבר זעם", שאדם סגור לבד עם השכינה הקדושה, וממתיק מעל עצמו כל מיני זעם וחרון אף.

בתוך הספה יש לו מנוחה ושמחה לפרש כל שיהתו לפני ה'

וכן מובא בשולחן ערוך (ארח חיים סימן תרלט סעיף ד): 'המתפלל, רצה מתפלל בספה או חוץ לספה'. ואיתא בפוסקים (שם במגן אברהם סעיף קטן יד): 'אם יש לו מנוחה שם יתפלל בספה, ואם יש בית הכנסת בעירו ילך לבית הכנסת; עין שם. ולכאורה צריכים להבין, מי אין לו בית הכנסת בעירו, ואם פן על מי נאמר "אם יש לו מנוחה שם יתפלל

בספּה? אָלאַ זֶה מְרַמֵּז עַל תְּפִילַת הַהִתְבּוּדוֹת שֶׁלֹּמֵד אוֹתָנוּ רַבְּנוּ ז"ל, שְׁבוּדָאֵי בְּתוֹךְ הַסְּפָה יֵשׁ לוֹ מְנוּחָה וְשִׂמְחָה לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, כִּי אִזּוֹ יוֹשֵׁב מוּל הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה מִמֶּשׁ, וְיִכּוֹל לְפָרֵשׁ הֵיטֵב כָּל מַה שֶּׁבִּלְבוֹ, וְלָכֵן תְּפִלָּה זֹאת מְעֵלָה בְּתוֹךְ הַסְּפָה דִּיקָא, אֲבָל כְּאֲשֶׁר מוֹנִיעָה עֵת הַתְּפִלוֹת הַקְּבוּעוֹת: – שְׁחֵרִית מְנַחֵה מְעָרִיב, יִלְךָ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְיִתְפַּלֵּל שֵׁם בְּמִנּוּי, כִּי בְּעֵת שֶׁהַצְּבוּר מְתַפְּלִים הִיא עֵת רְצוֹן גְּדוּלָה מְאֹד.

סְגוּלַת גְּדוּלָה לְמִצּוֹא אֶת זְוִיגוֹ בְּתַפְּלָה בַּסְּפָה

וּפְעַם אָמַר מוֹהֲרָא"ש נ"י שְׁעוּר שֶׁל הַתְּחִזּוֹקוֹת לְפָנֵי בַּחֲוָרֵי הַקּוֹדֵשׁ לְאֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְאָמַר לָהֶם, שְׁבַחג הַסְּפָה מְסַגֵּל מְאֹד לְפַעַל לְמִצּוֹא זְוִיגוֹ הַחֲגוּזָן מִן הַשָּׂמַיִם, וְעַל כֵּן בַּחֲוֹר לְשִׁבְתָּ בְּתוֹךְ הַסְּפָה וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הֲרֵי כְּתִבְתָּ בְּתוֹרָתְךָ: "בַּסְּפָה תִּשְׁבּוּ שִׁבְעַת יָמִים", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סְפָה כו ע"ב): "תִּשְׁבּוּ כְּעֵין תְּדוּרוֹ" – מַה דִּירָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ אַף סְפָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ. לָכֵן אֲבַקֵּשׁ מִמֶּךָ רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! הִנֵּה אָנִי עוֹשֶׂה אֶת שְׁלִי, וְאָנִי יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַסְּפָה, אֲנִי עוֹרֵר לִי לְמִצּוֹא אֶת זְוִיגִי, שְׂאוּבֵל לְתָנִים "תִּשְׁבּוּ כְּעֵין תְּדוּרוֹ".

מִצְוַת סְפָה הִיא סְגוּלָה לְבָנִים

וְהוֹסִיף מוֹהֲרָא"ש נ"י וְאָמַר, הֲרֵי גַם מְבַאֵר בְּדַבְּרֵי רַבְּנוּ ז"ל (קוּטְמוֹ

שיחות מוה"רא"ש

מוה"ר"ן חלק א' סימן מח) שפסקה סגולה לבנים, ואם בן, בודאי מסגל לפעל אז, על ידי תפלה בתוך הספה שיזכה למצוא את זיוגו ההגון לו מן השמים, ולהקים בית נאמן ולהוליד בנים חיים וקיימים, ואז יזכה לקיים 'תשובו כעין תדורו' בשלמות.

מן הספה יוצאת התורה

ואמר מוה"רא"ש נ"י, שגם דבר גדול מאוד ללמוד שעורי תורה בסדרן בתוך הספה: מקרא, משנה, גמרא ומדרש, וכמבאר בשלחן ערוך (ארה חיים סימן תרלט סעיף ד'): 'כל שבעת הימים קורא ולומד בתוך הספה, שזה טוב והולך על שעורים פשוטים שקובעים בתורה הקדושה, ובדרך גירסא, וכדאיתא בגמרא (ספ"ה כח ע"ב), מקרא ומתנא במטלתא, ובמגירס (מקרא ומשנה בתוך הספה ובדרך גירסא), עין שם. פי שיעור עיון יכולים ללמוד חוץ לספה, וכן מי שיש לו שיעור קבוע בבית המדרש, בודאי צריך ללכת לקביעותו שבבית-המדרש, וכדאיתא שם בשלחן ערוך: 'וכשמבין ומדקדק במה שיקרא וילמד, יכול ללמוד חוץ לספה בדי שתהא דעתו מישבת עליו. אבל שעורים שלומד לעצמו, על פי סדר דרך הלמוד של רבנו ז"ל, אם הוא יכול להכניס את הספרים שלו לתוך הספה וללמוד שם, מה טוב ומה נעים, פי מן הספה יוצאת התורה הקדושה, ועל בן תכף ומיד אחר ימי הספות הוא שמחת תורה (לקיטאי מוה"ר"ן חלק א' סימן רסו), ובודאי ירגיש בזה טעם עליון, ערב ומתוק עד מאד.

”מטייל” בפסח – בתפלה והתבודדות

ופעם אמר מוהרא”ש נ”י בדרך צחות, שיש לומר, שכל זה מרמז בדברי השלחן ערוך שם (סימן תרלט סעיף א’): ‘ביצד מצות ושיבת סכה לשינה אוכל ושותה וישן ו”מטייל” בפסח כל שבעת ימים וכו’. ויש להבין, וכי למי יש סכה כל כך גדולה ש”מטייל” בתוכה שבעת ימים, וכן אינה סוג ”טייל” יכולים לעשות בתוך הפסח? אבל יש לומר, בדרך צחות, שנה רמז על טיול בתפלה והתבודדות בתוך הפסח, שהולכים אנה ואנה, ומתבודדים עמו יתברך בתוך הפסח, וכן ”מטיילים” בכל מקומות התורה בתוך הפסח – שעירין פסדרן על פי סדר דרך הלמוד של רבנו ז”ל, ועל ידי טיולים אלו זוכים להרגיש נעים ותענוג עליון בתוך הפסח, אשרי הזוכה למצות סכה בזאת.

קדשת חג הסוכות

מסגל מאוד לבקש על קדשת השבעת הנרות

מוהרא”ש נ”י אמר, אשר בחג הסוכות בכלל, ובתוך הפסח הקדושה בפרט, מסגל מאוד לבקש על קדשת השבעת הנרות, שהם שתי העינים, שתי האזנים, שני נקבי החטם, והפה, שזוכה לשמור אותם

שיחות מוה"רא"ש

מכל רע, ולקדוש אותן בכל מיני קדשות, כי שבעת ימי סבות, והסבה הקדושה, הם זכר לענני הכבוד שהקיפו נשמות ישראל במדבר ביציאתם ממצרים, וכמו שפתיב (ויקרא כג, מג): "למען ידעו דורותיכם כי בפסות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים", שהקיפם הקדוש ברוך הוא עם שבעה ענני הכבוד, ארבעה מכל הד' רוחות, ושנים, אחת מלמעלה ואחת מלמטה, ואחד שהלך לפניהם, והם פגגד שבעת הנרות שיש בפני האדם (לקוטי מוה"ר חלק א' סימן כא), ולכן בחג הסבות, ובפרט בתוך הסבה הקדושה, מסגל מאד לבקש על קדשתם, שיוכה לקדש כל שבעת נרותיו, ולהדליק אותם באור השכינה, שזה מרמז בדברי מרן בשלחן ערוך (ארח היים סימן תרלח), "המנורה בסבה", שעקר מקום הדלקת המנורה, הפנייה משבעת נרות, הוא בתוך הסבה, וכן מובא בפוסקים (שערי תשובה סימן תרכה סעיף א), שטוב להדליק ז' נרות בתוך הסבה, עין שם, כי דיקא על ידי הסבה הקדושה, באים לקדשת השבעת נרות באמת.

ראש השנה, יום כפור, סבות

ופעם בליל ערב סבות אחר חצות לילה, היה מוה"רא"ש נ"י ממיל עם אנשי שלומנו היקרים, בדרך פקדש בעתותי רצון, וענה ואמר לאנשי שלומנו שפכבו אותו, הנה ידוע שכל הענין של רבנו ז"ל היה ראש השנה, וכמו שאמר רבנו ז"ל (תני מוה"ר סימן רכ): "גאר מיין זאך איז ראש השנה" [כל הענין שלי הוא ראש השנה], והקדוש ברוך הוא נתן

לי זאת במתנה (שם סימן תה), והענין של מוהרנ"ת ז"ל היה יום פפור, וכמו שראו עצם עבודתו בערב יום פפור האחרון שלו, וכן סמוך להסתלקותו דבר הרבה מיום פפור, ונסתלק עם המלין "חנוך המרבה לסלוח" על לשונו, ורבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל פותב (פוכי אור - חכמה ובינה - הקדמה), שתבות אלו, הן בגימטריא "נתן" בדיוק, כי זאת היתה עבודתו של מוהרנ"ת ז"ל כל ימי חייו, ללמד זכות על כל יהודי יהיה מי שיהיה, ועל ידי זה היה ממשיך לו סליחה מחילה וכפרה, והמשיך מוהרא"ש נ"י ואמר, "ואני אומר שהענין שלי, הוא ספות, כי כל שנותי אני מדבר משבעת הנרות, שהם כנגד ז' עניני הכבוד של הספה, ותורה זאת של רבנו ז"ל: "לקומי מוהר"ן חלק א' סימן כ"א", למדתי יותר מכל התורות שבליקומי מוהר"ן, וכן התבודדתי עליה ימים ושנים רציפים, ומי שזוכר התורות שלמדתי ברבים בשנים הקודמות, יעיד, שפמעט לא היה שעור שלא דברתי בו מקדשת השבעת נרות".

התעוררות מיחדת יוצאת מן הכלל

וכל זה ראו אנשי שלומנו בחוש אצל מוהרא"ש נ"י, שפחג הספות היתה לו התעוררות מיחדת יוצאת מן הכלל, ומי שזכה לאכל עם מוהרא"ש נ"י בתוך ספתו הקדושה, היה יכול להרגיש מעין הארת השכינה בתוך עניני הכבוד, והיה הרפו של מוהרא"ש נ"י לומר הרבה דברי תורה בתוך הספה, ועל פי רב היה מבקש מאחד מאנשי שלומנו

שיחות מוה"רא"ש

שיגיד איזה פסוק מתוך ספר התנ"ך, המדבר מאושפיון של היום, והיה מוה"רא"ש נ"י תכף ומיד אומר עליו תורה, בקשר לחג הסוכות, בנוי ומיפד על פי איזו תורה שבליקוטי מוה"ר"ן הקדוש, ולפעמים היתה עת רצון מיחדת, ואמר מוה"רא"ש נ"י לאחד מאנשי שלומנו, שיגיד איזה פסוק בתנ"ך המדבר מן האושפיון של היום, וגם יגיד איזו תורה בספר לקוטי מוה"ר"ן הקדוש, ותכף ומיד קשר מוה"רא"ש נ"י את הפסוק לאותה תורה שבליקוטי מוה"ר"ן, וקור וקשר הכל לחג הסוכות, והיו אנשי שלומנו נבהלים ומשתוממים איך שאפשר לקשר כל פסוק שבתנ"ך לדברי רבנו ז"ל, ולקור ולקשר אותם אל ענינא דיומא, וכמו שאמר רבנו ז"ל בפרוש, שמי שלבו רחב בתורתו, יכול לקשר כל פסוק שבתנ"ך וכל מאמר שבדברי חכמינו הקדושים, אל דבריו, ואנשי שלומנו ראו זאת בחוש אצל מוה"רא"ש נ"י, וכיותר בחג הסוכות בתוך הסבה, וקבלו חנוך נורא לכל החיים, שאין פסוק בתנ"ך, או מאמר בדברי חכמינו הקדושים, שלא יכולים לקשר אל דברי רבנו ז"ל.

כלי חרס אין להם תקנה אלא שבירה

וספר מוה"רא"ש נ"י, שפעם עמד המגיד הקדוש מטריסק זי"ע על פתח הסבה ולא רצה להכנס, אלא נשאר על עמדו במפתח הסבה זמן רב ולא נכנס לפנים, וכל האנשים שעמדו אצלו, הפה ראו פן תמחה, פתח הרב הקדוש ואמר: בבואי קרוב אל הסבה עלה במחשבתך: הן לא מכבר אמרתי בתפלת הימים הנוראים "משול בחרם הנשבר" הינו

שאדם נדמה לכלי חרס, ואם בן, איך אוכל להכניס לספכה, הלא לפי הדין אסור להכניס כלי חרס לספכה, אך נמלכתני, הרי אמרו חז"ל: שכלי חרס אין להם תקנה אלא שבירה, ועל בן נשפר לכבנו לפני השם יתברך, ולב נשפר ונדכה אלקים לא יבזה, ואז נוכל להכניס אל הספכה... ולכן אם אדם מרגיש, שעדין לא קדש וטהר שבעת גרותיו, ועדין מעשיו ומחשבותיו מלכלכים, והוא תמה בעצמו - איך אפשר לו להכניס אל תוך הספכה? אבל פשוט לו לב נשפר, ומבקש הרבה מהקדוש ברוך הוא שיזכה לקדש ולטהר כל שבעת גרותיו, אזי יכול לשבת בתוך הספכה.

מצות אתרוג

אריכים אריכת אפים ומבלנות עינימה בבואו לעסק בתפלה פעם, הביא אחד מאנשי שלומנו אתרוג לפני מוה"רא"ש נ"י, לשאול חות דעתו הקדושה, אם הוא אתרוג מהדר אם לא, והסתפל מוה"רא"ש נ"י על החטם של האתרוג, וראה שהוא נקי, ונתלהב מאד, וענה ואמר, הרי בתוב בשלחן ערוך (ארח חיים סימן תרמח סעיף ט) שהעקר של האתרוג הוא מחוטמו ולמעלה, כי שם פוסלת חזוית או שנוי מראה אפלו בכל שהוא, ואתה יודע למה? כי העקר הוא החטם, וכמבאר

שיחות מוֹתָרָא"ש

בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ז"ל (לקוטי מוֹתָרָא"ן חלק א' סימן ב'), אֲשֶׁר חָטָם הוּא עֲבוּדָת
הַתַּפְּלָה, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיהו מה, ט): "וַתְּהַלְתִּי אַחֲטָם לְךָ", וְהוּא עֶקֶר כְּלִי
זֵינוּ שֶׁל מְשִׁיחַ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (ישעיהו יא, ג): "וַהֲרִיחוּ בְּיִרְאֵת ה'", שֶׁהוּא
הַרִיחַ הַתְּלוּי בְּחָטָם, וַתַּפְּלָה תְּלוּיָהּ בְּחָטָם, כִּי צְרִיכִים אֲרִיכַת אַפִּים
וּסְבָלָנוּת עֲצוּמָה בְּבוֹאוֹ לְעֶמֶק בְּתַפְּלָה, כִּי לֹא בְּכָל פְּעַם רוֹאִים מַה
שֶׁפָּעַל בְּתַפְּלָתוֹ תַּכְף וּמִידָה, וְלַפְעָמִים מִתְּעַכְבֵּת יְשׁוּעָתוֹ הַרְבֵּה, אֲבָל
צְרִיכִים לְדַעַת, שֶׁעֲצֵם הָעֲנָנִים שֶׁזוֹכֶה לְהַתְּפַלֵּל אֵלָיו יִתְבַּרַךְ, זֶה כְּבָר
יְשׁוּעָה נִפְלְאוֹת, כִּי בְּכָל דְּבוּר שֶׁל תַּפְּלָה נִקְבַּעַת הָאֲמוּנָה בּוֹ יִתְבַּרַךְ
בְּלִבּוֹ, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים קטז): "הָאֲמִנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר", וְזוֹהִי הַיְשׁוּעָה
הַגְּדוּלָה שֶׁבְּכָל הַיְשׁוּעוֹת, כִּי בְּשֶׁאֲדָם זוֹכֶה לְאֲמוּנָה, וְיוֹדֵעַ שֶׁכָּל פְּרָט
וּפְרָט מְשַׁנֵּחַ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבַּרַךְ הַפְּרָטִי פְּרָטִית, אֲזִי לֹא חָסַר לוֹ שׁוּם
דְּבָר כָּלֵל, וְלִכֵּן צְרִיכִים סְבָלָנוּת עֲצוּמָה בְּבוֹאוֹ לְעֶמֶק בְּתַפְּלָה, וְלְהַתְּפַלֵּל
וְלַחֲזוֹר וְלְהַתְּפַלֵּל, וְכִמּוֹ שֶׁאֲוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרִכּוֹת ל"ב ע"ב), אִם
רָאָה אָדָם שֶׁהַתְּפַלֵּל וְלֹא נִעְנָה, יִחֲזַר וְיִתְפַּלֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כו, יד):
"קִנְיָה אֵל ה' חֲזַק וַיֵּאֱמִין לִבִּי וְקִנְיָה אֵל ה'", וְצְרִיכִים לְחַבּוֹת בְּסְבָלָנוּת
עֲצוּמָה, וְלִכֵּן הָעֶקֶר שֶׁל הָאֲתָרוּג הוּא "מְחוּטְמוֹ וְלִמְעַלָּה", כִּי הָאֲתָרוּג,
הוּא כְּלִי נֶשֶׁק שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּחֹג הַסְּבּוּת, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב בְּתַקוּנַי
זֹהַר (תקוין יג דף כ"ט ע"א), שֶׁהַד' מֵיָנִים נִקְרָאִים מֵאֲנֵי קָרְבָּא (כְּלִי נֶשֶׁק),
וְהָאֲתָרוּג צְרִיךְ לְהִיּוֹת נָקִי מְאֹד מְחוּטְמוֹ וְלִמְעַלָּה כְּלִי שׁוּם שְׁנוּי מְרָאָה,
הֵינּוּ שְׂלֵא תַהֲיָה בּוֹ שׁוּם נִקְדָּה שֶׁל פְּעַם וּקְפָדוּת, וְאִזּוֹ בְּיָדָיו יוֹכֵה לְפַעַל
הַרְבֵּה בְּתַפְּלָתוֹ, וְיִכְבֹּשׁ וַיִּנְצַח כָּל מְלַחְמוֹתָיו.

מחציו ולמטה איש, ומחציו ולמעלה אלקים

ואמר מותרא"ש נ"י, שגם יש רמז בענין "מחוטמו ולמעלה", למה שאמרו חכמינו הקדושים (דברים רבה, פרשה יא, סימן ד), על הפסוק (דברים לג, א): "וזאת הברכה אשר ברוך משה איש האלקים" – מחציו ולמטה איש, ומחציו ולמעלה אלקים, עין שם. פי "מחציו ולמעלה אלקים", מרמז על הראש והמחשבה, ששם צריך אדם להיות דבוק תמיד באלקים, ובהשגות עליונות, ולהיות נקי מכל שמץ וכתם, כי במקום שהושב האדם, שם נמצא לגמרי (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כא), נמצא שעל ידי קדשת מחשבתו, נכלל לגמרי בו יתברך, אבל גם באותה עת צריך להיות "מחציו ולמטה איש", שישגיח על צרכיו הגשמיים, וגם אותם יקשר אל עבודת השם יתברך, פי צריכים לאכל ולישן ולעסוק בצרכי הגוף, אבל גם אז צריכים להיות דבוק בו יתברך, עד שיבין שאין שום סתירה ביניהם כלל.

שיהיה מוחו דבוק בהשם יתברך

וכל זאת לומדים מן האתרוג, ש"מחוטמו ולמעלה", המרמז על קדשת מוחו ומחשבתו, יהיה נקי מכל כתם ושמץ לגמרי, שזהו "מחציו ולמעלה אלקים", אבל "מחוטמו ולמטה", הינו בעסקיו הגשמיים, ובקרב רחוקים אל השם יתברך, עליו לדעת, שלפעמים מכרח להוריד עצמו אל עסקי עולם הזה, שבעל פרחו קשורים לדברים מכתמים ובלתי נקיים, אבל על ידי שיהיה מוחו דבוק בהשם יתברך, וגם

שיחות מוֹהֲרָא"ש

תּפִּלְתּוֹ - הַתְּלוּיָה בְּחוּטְמוֹ - תְּהִיָּה רְגִילָה וּשְׂגוּרָה בְּפִיו, בְּדַבּוּרוֹ אֵל הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל יְדֵי זֶה יַעֲלֶה כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם "מִחֲצִיּוֹ וּלְמִטָּה אִישׁ", אֵל הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, וּבְיַחַד עִם כָּלֵם יַעֲשֶׂה נְחִת רֹחַ לְהַבְרִיא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

וְהִנֵּה הָאִישׁ הַזֶּה שֶׁשָּׁמַע שִׂיחָה זֹאת מִפִּי מוֹהֲרָא"ש נ"י הִתְפַּעַל וּנְתַעֲוָרר מְאֹד, שֶׁהָרִי בָּא לְשֹׂאוֹל שְׂאֵלָה פְּשׁוּטָה עַל אֲתֵרוּג, אִם הוּא כְּשֵׁר וּמְהַדָּר, אוֹ לֹא, וְהִנֵּה קִבֵּל שִׂיחָה קְדוּשָׁה וְנִפְלְאַה שֶׁל הַתְּחִזּוּקוֹת עֲצוּמָה לְכָל מוֹצְבֵי הַחַיִּים, וַיֵּצֵא מִלְּפָנָי מוֹהֲרָא"ש נ"י בְּהַתְּעוֹרְרוֹת נוֹרָאָה, וּבִתְשׁוּקָה נִפְלְאַה אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁרֵי הִזְכִּיחַ לְהִיּוֹת מְקָרָב אֵל צַדִּיקִים.

נְטִילַת לֹולֵב וּמִינִיו

אוֹחֲזִים אֱלֻקוֹת כְּבִיבּוֹל בְּיָדֵיהֶם:

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שֶׁמִּצְוַת נְטִילַת אַרְבָּעַת הַמִּינִים שֶׁמְקִימִים בְּחֹג הַסַּפּוֹת, לֹולֵב, אֲתֵרוּג הַדָּם וְעֵרְבָה, הִיא מוֹצֵה קְדוּשָׁה וְעֵלְיוֹנָה מְאֹד, וּבְשָׁעָה שֶׁאָדָם אוֹחֵז אַרְבָּעָה מִינִים אֵלּוּ בְּיָדָיו, כְּאֵלּוּ אוֹחֵז אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּבִיבּוֹל, בְּיָדָיו (לְקוּשְׁטֵי הַלְּבוֹת עֲרֵבִית הַלְּבָה ד' אוֹת כּו), וְכֹאֲשֶׁר מְנַעֲנַע אוֹתָם לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם, וּלְמַעַלָּה וּלְמַטָּה - הוּא מְנַלָּה

ומפרסם אלקותו יתברך בכל העולם בלז' (לקומי הלכות שבת הלכה ז' אות נו).
 כי כל אחד מישראל הוא עולם קטן, ומה שהוא עושה בארבע אמותיו
 – בן נעשה בכל העולמות, וכמו שפעם אמר רבנו ז"ל (תני מוהר"ן סימן
 תקד): מענין הפלגת גדלת האדם, בשאדם עושה כך בידי, נעשה כך
 בכל העולמות, וכשעושה כך בידי – נעשה כך בכל העולמות, עין
 שם. ולכן על האדם לשמוח מאד בשעה שזוכה לאחו את ארבעת
 המינים בידי ולנענע אותם, כי אחיו אז אלקות בידי, כביכול, וכאשר
 מקים את מצות השם יתברך בתמימות ובפשימות גמורה, חוזר
 וממשיך על עצמו קדשה עליונה.

הנענעים מרמזים התחזקות גדולה מאד:

ואמר מוהר"א ש"נ, שהנענעים שעושים עם ארבעת המינים לששה
 קצוות, ימין ושמאל, קדם ואחור, מעלה ומטה, מרמזים על דברים
 עליונים מאד, וכמבאר היטב בכתבי האריז"ל (פרי עין חיים שער הלולב פרק
 ג), אשר יש פגנות עצומות על כל הנענעים האלה, אבל בפשטות יש
 לפרש, שפנענעים אותם לכל ששה קצוות, ללמוד התחזקות עצומה
 לכל אדם בכל עת ובכל זמן, שבכל מצב ומקום שימצא את עצמו,
 יחפש ויבקש שם את אלקותו יתברך, וידע שאין שום מציאות בלעדיו
 יתברך בלל, כי דרום וצפון, שהם ימין ושמאל, מרמזים על רוחניות
 ונשמיות. דרום, שהוא ימין, מרמז על רוחניות, וצפון שהוא שמאל,
 מרמז על נשמיות, ואדם צריך לעבד את הקדוש ברוך הוא עם שתייהן

שיחות מוֹתָרָא"ש

– לעסק בתורה ובתפלה כפי יכלתו, שהן עבודות רוחניות, ולאכל ולשתות ולעשות שאר צרכי גופו לשם שמים שהן עבודות גשמיות, ועקר השלמות הוא דיקא שתיהן ביחד, שזו כלליות הבריאה, וכמו שכתוב (בראשית א, א): "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", רוחניות וגשמיות ביחד, ואסור להפריד ביניהן, כי מי שרוצה רק את הרוחניות, ועוזב את הגשמיות – לא יתנה לו קיום ויפול לגמרי, וכן מי שרוצה רק את הגשמיות, ועוזב את הרוחניות – אין לו קיום, ורק באשר מקשר את שתיהן יחד, אזי חי חיים טובים באמת, וכל הבריאה עומדת בזכותו.

סוד הנענועים למזרח ולמערב על פי התחוקות

והנענועים למזרח ומערב, שהם פנים ואחור, מרמזים על עבודת השם יתברך, בשתי הכוונות שעוזרות תמיד על האדם – באפן כסדר ושלא כסדר (קושי מוֹתָרָא"ש חלק ב' סימן פב), כי לפעמים אדם מרגיש אור גדול בעבודתו, ויש לו חיות גדולה בכל מה שעושה, וזה נקרא עבודת השם כסדר, אבל לפעמים נכבה אצלו האור, ונדמה לו שהכל הולך הפוך, ושלא כסדר, ואז צריך להתחזק מאוד ולדעת שגם בתוך השלא כסדר – יש סדר, כי הקדוש ברוך הוא מתנהג עמו כן, לבחן אותו ולראות איך יחזיק מעמד גם פשאינו מרגיש אור וחיות בראוי, ואם מחזיק מעמד – אזי זוכה, אחר כך, לבוא לידי אור גדול, ויתחפף השלא כסדר לכסדר, ולכן מנענעים את ארבעת המינים לפנים

ולאחור, הינו למזרח ולמערב, שהוא מקום זריחת האור במזרח ומקום שקיעת האור במערב, לגלות ולפרסם שבין כה ובין כה, נמצא אלקותו יתברך בכל מקום, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל.

סדר הנענועים למעלה ולמטה על פי התחזקות

והנענועים למעלה ולמטה – מרמזים על שתי הבקיאיות של רצוא ושוב (קוטי מוהר"ן חלק א' סימן ו'), כי בקי ברצוא הוא, בשעה שאדם עולה למעלה, וזוכה להשיג השגות גדולות בעבודת השם יתברך, אזי אף על פי כן מטל עליו לזכר, שעדין לא השיג כלום, כי תכלית הידיעה אשר לא נדע, וככל שזוכה להשיג יותר, העקר לדעת שעדין לא התחיל להשיג כלל, נמצא, שתמיד הולך יותר למעלה. וכמו שאומר דוד המלך, עליו השלום (תהלים קל"ט, ו): "אם אפק שמים שם אתה" – ככל שאני עולה יותר לשמים – שם אתה – הינו שאני רואה שעדין לא השיגתי אותך במאומה, ועדין אני רחוק לגמרי, ואף פעם לא גמרתני להשיג הכל. ובקי בשוב הוא בשעת ירידה, בשנופל ויורד ממדרגתו, אז עליו לדעת שאין שום מקום שלא יהיה נמצא שם אלקותו יתברך, ואפילו בשאל תהתיות אפשר להיות קרוב אליו יתברך, וכמו שכתוב (שם): "ואציעה שאל הנבך", אפלו אם אני נמצא בשאל תהתיות, רחמנא ליצלן – גם שם הנבך, תתברך ותתעלה – נמצא, שזה מה שהכריז ואמר רבנו ז"ל: "אין שום יאוש בעולם כלל!" כי מפל ירידה ונפילה יכולים לעלות ולקום, ואין שום מקום בעולם

שיחות מוהר"א ש"ש

שלא יהיה נמצא בו כבודו יתברך, ועל כן מנענעים ארבעת המינים למעלה ולמטה, לגלות ולפרסם, שכל כבודו יתברך נמצא בין למעלה ובין למטה, ומכל מקום יכולים להתקרב ולהתדבק בו יתברך באמת.

עת רצון גדולה מאד בשמים בשעה שאוחז את ארבעת המינים בידי ויאמר מוהר"א ש"ש נ"י, שעל כן היא עת רצון גדולה מאד בשמים בשעה שאוחז את ארבעת המינים בידי ומנענע אותם, אשר מסגל אז מאד לבקש מלפניו יתברך את כל מה שלבו חפץ, פי נחשב כאלו אוחז אז את הקדוש ברוך הוא, בכיכול, בידי, וסמוך וקרוב לו מאד, בכיכול, וכמו שפעם אמר רבנו ז"ל לגבי מצה: "אז מען האלט א מצה אין די האנד, האלט מען גאט אין די האנד" (בשאוהוים את המצה ביד - אוהוים אלקות ביד), וכן הוא בשעת אחיזת ארבעת המינים, ולכן יכולים לבקש אז ממנו יתברך כל מה שלבו חפץ, ונתקיימו אז אצלו דברי חכמינו הקדושים (תענית ח' ע"א): "אין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים נפשו בכפו". כי האתרוג דומה ללב (ויקרא רבה פרשה ל' סימן יד). וכאשר אוחז את האתרוג בידו כאלו אוחז לבו ונפשו בכפו, וכאלו אמר להקדוש ברוך הוא: "רבנו של עולם! הנה לבי לפניך, אנא טהר אותו כדי שאוכל לעבדך באמת", ולכן מסגל מאד לבקש אז את כל מה שלבו חפץ, וכודאי תהיה תפלתו נשמעת, ויופנה לפעל כל משאלות לבו לטובה.

תופס ארבעת המינים כמה פעמים ביום

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאנשי מעשה נוחגים לתפס את ארבעת המינים בידם כמה פעמים ביום ולנענע אותם מרב חביבות המצוה, וכמוכא בגמרא (סנה מ"ח ע"ב) על אנשי ירושלים, שהיו הולכים כל היום ולולבם בידם, עין שם. ובכל פעם שאוחזים את ארבעת המינים - יכולים להתעורר ולבקש מלפני השם יתברך כל מה שרוצים, כי אז מתעוררת עת רצון גדולה מאד, וכן ראינו שהיה כך נוהג מוהרא"ש נ"י, שהיה תופס ארבעת המינים כמה פעמים ביום בהתלהבות גדולה.

עולה תפלתו ביחד עם שיח השדה

ואמר מוהרא"ש נ"י, שבשעה שאדם תופס בידיו את ארבעת המינים הקדושים, ומתפלל להשם יתברך, זה נחשב כאלו נמצא בשדה בין העשבים, ועולה תפלתו ביחד עם שיח השדה, וכמבאר בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקוטי הלכות ערבית הלכה ד' אות כד), שהד' מינים הם כלליות "שיח השדה", שהם הצמחים הנפלאים הגדלים בשדה העליונה, והוא נמצא ביניהם, ומלקט משם ציצים ופרחים, וזוכה לעשות אחד מכל התפלה, ולהתדבק בו יתברך, שזהו עקר השגת התכלית (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן סה). נמצא, שאדם יכול לשבת בתוך סבתו או בבית מדרשו, ובשעה שאוחז ארבעת המינים ומתפלל אליו יתברך, נחשב כאלו יושב בשדה ומתבודד עמו יתברך, ויכול למעם מעם של גן עדן ממש.

שיחות מוֹתְרָא"ש

יכולים להמשיך קדשה גדולה על עיניו על ידי הסתכלות על האתרוג
ואמר מוֹתְרָא"ש נ"ו, שאנשי שלומנו נוהגים להסתכל הרבה על
האתרוג, כי רבנו ז"ל אומר (ספר המדות אות רפואה חלק ב' סימן ד):
'הסתכלות על אתרוג הוא רפואה לכאב עינים'; והיא רפואה גשמית
ורפואה רוחנית, ויכולים להמשיך קדשה גדולה על עיניו על ידי
הסתכלות על האתרוג. ולכן מסגל אז לבקש הרבה על קדשת העינים,
ועל טהרת הלב, כי הן תלויות זו בזו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים
(עבודה זרה כח ע"ב; ועין שם בתוספות): 'שורייני דעינא בליבא תלו' – ראית
העין תלויה בתקנת הלב, וכפי טהרת הלב בן זוכה לעינים קדושות
ומהורות, וקדשת העינים על ידי האתרוג מרפז בדברי הגמרא (ספח לח
ע"א) שארבעת המינים הם "גירא בעיניה דשטנא [חץ בעיני השטן].
"בעיניה" דיקא, כי בזה מחליש בחו של הפמ"ד מ"ם שרוצה להכשיל
אדם בראיות אסורות, חם ושלום, וכמו שמפרש רבנו ז"ל (לקוטי מוֹתְרָא"ן
חלק א' סימן קכח) את דברי הגמרא (יומא סט ע"ב) לענין יצר הרע של
עברה, "בהלינהו לעיניה ושקוהו" – שסימו את עיניו, אבל הניחוחו,
שאף על פי בן נשאר, וגורם לאיש פשר קצת, שמשפיל עיניו ואינו
מסתכל, אבל אף על פי בן גונב את העין בלאחר יד, ומסתכל מן הצד,
עין שם. אבל על ידי מצות נטילת ארבעת המינים הקדושים, יכולים
להכניע אותו לגמרי, כי הם פחצים בעיניו, ולזכות לקדשת העינים
באמת.

לולב' - ויטהר ליבנו לעבדך באמת

ואמר מוהרא"ש נ"י, שעקר טהרת הלב, שהוא האתרוג, בא על ידי שמקשר אל הלולב, שהוא הצדיק, וכמו שכתוב (תהלים צב, יג): "צדיק כתמר יפרח", כי כל זמן שאדם מקשר לצדיק, מבטח שסוף כל סוף יזכה לטהרה באמת, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (בבא קמא צב ע"ב): 'כל המחבר לטהור טהור'; ולכן בכל פעם שמגענעים את האתרוג מחיכים לחבר אותו אל הלולב ולגענע אותם ביחד, פי דיקא על ידי הצדיק יכולים לזכות לטהרת הלב באמת, ועל כן אמרו דורשי רשומות, שראשי תבות ויטהר ליבנו לעבדך באמת הוא 'לולב', כי על ידי הלולב, שהוא הצדיק, נמשכת טהרה אל הלב שהוא האתרוג, אשרי הזוכה לקים מצוות אלו בתמימות ובפשיטות גמורה, ובשמחה עצומה, כי אז תהיינה נמשכות עליו השפעות טובות לכל השנה בלה.

דין גירא בעיניה דשטנא

מוהרא"ש נ"י אמר, שמצות נטילת לולב ואתרוג יש לה פח גדול לדחות תוצר הרע של אדם ולהכניע אותו לגמרי, כי היא כמו חץ בעיני השטן, וכמו שמזכר בגמרא (סנה' לח ע"א): 'רב אחא בר יעקב ממטי ליה ומייתי ליה, אמר, דין גירא בעיניה דשטנא' 'רב אחא בר יעקב תיה מוליד ומביא הלולב, ואומר: זה חץ בעיני השטן, ואף על פי שמיסמת הגמרא, שלא יאמר כן, שלא יבוא השטן להתגרות בו. אבל כך היא המציאות, שנטילת לולב ואתרוג היא כמו חצים בעיני השטן. ומה שהזהירה הגמרא הוא רק שלא יאמר כן בפרוש, כדי שלא

שיחות מוֹתְרָא"ש

יתגרה בו, כנ"ל, רק יבקש מהקדוש ברוך הוא שיעזר לו להכניע יצרו, וכמו שאמר השטן בעצמו להתנא פלימו (קדושין פא ע"ב), שלא יאמר גי'רא בעיניה דשטן, רק יאמר: "רחמנא נגער ביה בשטן" [הקדוש ברוך הוא יגער בו בשטן], שהוא יתברך יגער בו לכל ישמיננו, ובזה יקבל עזר עליו, לדהות השטן מעליו, ולהכניע אותו לגמרי.

מאן נצח? מאן דאחיד מאניה קרבא בדיה

ואמר מוֹתְרָא"ש נ"י, שפן מבאר בתקוני זוהר (תקון יג דף כט ע"א), שלולב ואתרוג נקראים "מאני קרבא" [כלי נשק], שעל ידם מנצחים היצור הרע, וכמו דאיתא שם: מאן נצח? מאן דאחיד מאניה קרבא בדיה [מי נצח? מי שאוחז בכלי נשק בידו]. ושואל מוֹתְרָא"ש ז"ל (לקוטי הלכות שבת הלכה ו' אות נד): לכאורה מי שנצח המלחמה, כבר אינו אוחז את כלי הנשק בידו, רק מניח אותם מידו, ומרים דגל להראות נצחונו, ולמה אומר זוהר הקדוש, שהמנצח אוחז את כלי הנשק, שהם ארבעת המינים, בידו, להראות שהוא המנצח? ומתרץ מוֹתְרָא"ש ז"ל, שאין מלחמת היצור כמו המלחמה הגשמית, כי במלחמה גשמית, המנצח בודאי מניח את כלי הקרב מידו, ומרים דגל של נצחון, אבל לא כן הוא במלחמת היצור, שהיא מלחמה תמידית במשך כל ימי חייו, המנצח הוא מי שאוחז את כלי הנשק בידו, ועומד על המשמר ומוכן ללחום בכל עת ורגע, כי היצור הרע מחכה רק שיעיף את כלי הנשק מידו, ואז הוא בא, ומתגבר על האדם בתחבולותיו וערמומיותו, אבל

כל זמן שאדם אוהו את כלי הנשק בידו, ומוכן ומזמן ללחום עם היצר הרע, אזי הוא המנצח האמתי שגבר על היצר הרע, ואין השטן יכול לשלוט בו כלל.

עמר כלי זינו של משיח, ושל כל איש ישראלי, הוא התפלה ואמר מוהרא"ש נ"י, שראוי להכין, מהו ענין כלי הזין שהם הלולב ומיניו, ולמה יש להם כח גדול כל כך, להכניע את היצר הרע והפטרוא אחרא? אבל מבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ב'), שעקר כלי זינו של משיח, ושל כל איש ישראלי, הוא התפלה, שירגיל את עצמו לדבר דבורי תפלה והתבודדות אל השם יתברך בכל עת, ולבקש מלפניו יתברך על כל מה שצריך, הן ברוחניות והן בגשמיות, ועל ידי שמשתמש בכלי זין אלו, ומרבה בתפלה והתבודדות אל השם יתברך – מנצח כל מלחמותיו, וזוכה לראות בישועת ה' בכל ענין שמצטרף לו.

בחג הסוכות נמסר כח התפלה בידינו ממש

והנה בימי חג הסוכות הקדושים, אחר שיצאנו מימי ראש השנה ויום הכפורים הקדושים, וזכינו להרבות בתפלות ושירות ותשבחות אל השם יתברך, ולבקש השם יתברך על חיים טובים ברוחניות ובגשמיות, אז אנחנו זוכים לקבל בידינו ארבעת מינים הקדושים, שהם גם כן נקראים "כלי זין", ונמסר כח התפלה בידינו ממש, נמצא שיש בידינו כח כפול ומכפל, להתפלל להשם יתברך בפינו, וגם לאחו

שיחות מוה"רא"ש

כלי זון בדינו, ואז נתקיים אצלנו "והרב פיפיות בידם", שיש לנו "הרב פיפיות", הינו תפלות, שירות ותשבחות אל השם יתברך בפנינו, וגם הוא "בידם", על ידי ארבעת מינים הקדושים, שהם אחוזים בתוך ידינו ממש, ולכן התפלות, השירות ותשבחות שאומרים אל השם יתברך בשעה שאחוזים את ארבעת המינים, יש להם כח מיוחד לנצח את כל המלחמות, ולהכניע היצר הרע לגמרי, והם ממש כחצים בעיני הסמוך מ"ם, כי הם מכפלים אותו לגמרי, ולכן אשרי המרבה להתבודד עמו יתברך באשר זוכה לאחוז את ארבעת מינים בידו, כי תפלות האלו יש להן כח מיוחד לפעל כל משאלות לבו למוכה.

שכחו של מקום ושאלת צרכיו

ואמר מוה"רא"ש נ"י, שמבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן חלק א' סימן ב'), שהרב התפלגה יש לה שני פיות. א' – שכחו של מקום, ב' – שאלת צרכיו, כי צריכים להודות להשם יתברך על כל החסדים ורחמים שעושה עמנו בכל עת, וגם לבקש מלפניו יתברך על לחבא, שימשיך לעשות עמנו חסדים ורחמים, וישיע אותנו בכל מה שאנחנו צריכים, ועל כן מוצאים, שעקר נענועי הלולב, שהוא הפלי זיין שלנו בחג הפסות, הם ב"הודו לה' כי טוב" תחלה וסוף, וב"אנא ה' הושיעא נא" (בקה לו ע"ב), כי שני מקומות אלו, הם עקר תודה והודאה, ובקשת צרכיו שבאמירת הלל, "הודו לה' כי טוב" הוא שכחו של מקום, שמוזדים לו יתברך על כל הטובות שעושה עמנו בכל עת, ו"אנא ה' הושיעא נא"

הוא בלליות הבקשות שאנחנו מבקשין ממנו יתברך, שיושיע אותנו בכל ענין. ועל ידי שאומרים הלל, עם כלי תזין הקדושים של לולב ואתרוג בידו, ומנענעים אותם בהודו לה' תחלה וסוף, ובאנא ה' הושיעה נא, על ידי זה מקימים (תהלים קמט, ו): "רומוות אל בידם וחרב פיפיות נא, ואז נתקים גם פסוק שלאחריו, לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאפים, כי מכניעים כחן של אמות העולם והסמרא אחרא לגמרי, וזוכים להמשיך כל מיני השפעות טובות ברוחניות בגשמיות.

סוד הנענועים על דרך ההתחזקות

וזהו בלליות הנענועים, וההולכות וההובאות שעושים עם ארבעת המינים, כי עקר הכלי נשק שמושם נגד האויב הם הרב וקשת, שהם כל מיני תפלות ובקשות שמתפללים ומבקשין את הקדוש ברוך הוא, וכמו שאמר יעקב אבינו (בראשית מה, כב): "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי", ותרגם אינקלוס, בצלותי ובבעותי, הינו בתפלתי ובבקשתי, כי רק עם כח של תפלה ובקשה יכולים להכניע את האויב, ולכרות אותו לגמרי, עם הרב התפלה לוחמים נגד עשו שעלו נאמר (בראשית כו, מ): "ועל חרבך תחיה", ועם קשת התפלה לוחמים נגד ישמעאל, שעלו נאמר (שם כא, ט): ויהי רובה קשת, כי נגד אויב שנמצא בקרוב ובסמוך, ובא ללחום עמו פנים נגד פנים, ולהכחיש בכל רחמנא ליצלו, אותו צריכים לכרות תכף ומיד על ידי חרב, אבל נגד אויב שבא מרחוק ובהסתר, ומתלבש בכל מיני

שיחות מוהר"א ש"ש

מלבושים של שקר להטעות אותך, בו צריכים לירות עם חץ וקשת עד שמכניעים אותו (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ב' ובפרוש "שפת הנחל" שם), ולכן צריכים להיות בקי מאוד איך להשתמש עם כלי זין אלו, כדי שיקלע אל השערה ולא יחמיא, ואלו הם פלליות הנענועים והחולכות וההוכחות שעושים עם ארבעת המינים בשעת נטילת לולב ואמירת הלל, שהם תנועות מאמנות של מלחמה, שהם פורתים כל זכר של האויב, ומורידים על האדם קדשה עליונה, וכמבאר בסדור האריז"ל, פגנות עצמות על כל נענוע ונענוע, וזה נעשה על ידי אפלו הכי פשוט שב ישראל, בשלוקח ארבעת המינים בידו, ומכון לקים בהם רצון הבורא יתברך שמו, ולהנצל מן היצר הרע וכת דיליה, בזה גורם כל התקונים העליונים, וממשיך על עצמו קדשה עליונה, ולכן על כל אדם לשמוח מאוד בשעת נטילת לולב ועשיית הנענועים, כי גורם אז שעשועים גדולים בכל העולמות.

מכניעים כחו של עשו

ואמר מוהר"א ש"ש, שזהו שאמרו דורשי רשומות (עין אגרות להם שלמה) מכתב ע"ג) שבפסוק (עובדיה א, כא): "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה", יש רמז למצות ארבעה מינים, כי ראשי תבות לשפוט את הר עשו, הם כמו ראשי תבות לולב א'תרוג ה'דם ע'רבה, כי על ידי כלי הזון שהם ארבעת המינים הקדושים, מכניעים כחו של עשו, ומגלים כבוד מלכותו יתברך בכל העולם כלו.

גשמים בסוכות

משל לעבד שבא למזוג בוס לרבו

פעם בעת ירידת גשם שוטף בימי ספות הקדושים, דבר מוהרא"ש נ"י שיחה נפלאה ונוראה מאד מענין ירידת גשם בתוך הסכה, וענה ואמר, הנה ראוי להבין מה שחכמינו הקדושים אומרים לגבי ירידת גשם בתוך הסכה (סכה כח ע"ב): משל למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג בוס לרבו, ושפך לו רבו קיתון על פניו, ואמר לו, אי אפשרי בשמושה; והנה בודאי הענין צריך הסבר רב, מה חכמינו הקדושים רוצים לומר לנו בזה? וכי יעלה על הדעת שרוצים לשבר אותנו ולמנע מאתנו שמחת החג? הלא זה אי אפשר בשום פנים ואפן, כי הלא שמחת החג הוא מצות עשה מדאורייתא כל שמונת ימים, וכמו שכתוב (דברים טו, טו): "והיית אף שמח", ואם בן מה רוצים חכמינו הקדושים ללמד אותנו בזה? אבל הענין, כי הנה בשאדם רוצה לקחת עבד נאמן לשמשו ולשרתו, צריך לבדוק מקדם את נאמנותו, כי מה יהיה אם יקח אותו לביתו, ויגלה לו כל מצפוני אוצרותיו ונגניו, ובאיזה יום יכעם העבד על רבו, ויברח עם כל כספו והוננו? אלא מה רבו עושה? מקדם בודק אותו בדבר חמור, לראות אם הוא עבד נאמן או לא, כגון שמבקש ממנו להביא לו בוס של שתיה, וכשבא העבד עם הבוס, זורק

שיחות מוֹתָרָא"ש

לו האָדון אַתּ הַכּוּס בְּפָנָיו, וְהִנֵּה עֶבֶד שְׂאִינוּ נְאָמָן וְאִינוּ מְסוּר לְרַבּוּ בְּלֵב וּנְפֶשׁ – בְּיָדָיו יִכְעַס מְאֹד, וְתַכֶּף וּמִיד יִבְרַח מִן חֲבִית, וְלֹא יִרְצֶה לְשִׁמְשׁוּ עוֹד בְּשׁוּם פָּנִים וְאָפֶן, מַה שְׂאִין בֶּן עֶבֶד נְאָמָן, שְׂמִסוּר לְרַבּוּ בְּלֵב וּנְפֶשׁ, יִקַּח מִגְּבֵת, וַיִּנָּגַב אֶת פָּנָיו, וַיִּשְׁאַל אֶת רַבּוּ בְּחִנְיָה גְדוּלְהָ: "מַה יֵּשׁ לִי עוֹד לַעֲשׂוֹת בְּשִׁבְלֵי אֲדוֹנָי?" וְהִנֵּה בָּזָה יִתְוַדַּע לְאֲדוֹנוּ שְׂבִיבֵי הוּא עֶבֶד נְאָמָן, וְרֹאוּי לְגָלוֹת לוֹ סוּדוֹתָיו, כִּי לֹא יִבְרַח מִמֶּנּוּ בְּשׁוּם פָּנִים וְאָפֶן.

יִבְזֶה בִּחְזוֹן הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ נְאֻמָּנוּתָנוּ

וְכֵן הוּא בְּעִבּוּדֵתָנוּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, הִנֵּה עֶכְשָׁו יִצְאָנוּ מִיָּמֵינוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם הַכְּפֹרִים תְּקַדוּשִׁים, שְׂאִין אֲנִי מִקְבָּלִים אֶת הַתֵּאָר – 'עֲבָדִים' לְהַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ, וְכִמוֹ שְׂאֻמְרִים (בְּפִיִּיט "בִּחְזוֹן לְכַבּוֹת"), "לְצוּפָה נְסִתְרוֹת בְּיוֹם דִּין, לְקוֹנֵה עֲבָדָיו בְּדִין", וְקַבְּלָנוּ עָלֵינוּ עַל מַלְכוּתוֹ יִתְבַּרַךְ, לְהִיּוֹת לוֹ עֲבָדִים נְאֻמָּנִים, וְהִנֵּה כְּשֶׁבָא חַג הַסְּכּוֹת, הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ רוֹצֵה לְבַחֵן אוֹתָנוּ אִם אֲנַחְנוּ נְאֻמָּנִים בְּאַמְתָּנוּ, כִּי אֵיךְ יִגְלֶה לָנוּ סוּדוֹת וְרוֹזִין פְּנִימִיִּים, אִם חֵם וְשְׁלוֹם, נִבְרַח אַחֲרַיָּךְ, וְכִמוֹ שְׂאֻמְרֵינוּ רַבְּנוּ ז"ל (סִפְרַי הַמְּדוּת אוֹת תְּשׁוּבָה סִימָן עו): 'הַמְּתַחִיל לְעֶבֶד אֶת ה', תְּקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לוֹ: יוֹדַע אֲנִי, שְׂחַפְּצֶךָ וְרִצּוֹנֶךָ לְעֶבֶד אוֹתִי, אֲכַל מַה הוּא הַמְּטוּחֹת שְׂמָא לְמַחֵר תַּעֲזוּב אוֹתִי, אִם בֶּן אֵיךְ אֲקַרֵּב אוֹתְךָ בְּשִׁבְלֵי הַרְצוֹן שְׂרִצִּיתָ, וְאֵיךְ אֲנַלְּחָ לְךָ תַּכֶּף דְּבָרִים נְסִתְרִים, אֲלֹא בֶּן תַּעֲשֶׂה: בְּתַחֲלָה אֲחַב אוֹתִי כָּךְ, וְתַעֲשֶׂה מִצְוֹתַי, אַף עַל פִּי שְׂאִין אֶתְּךָ יוֹדַע

השכל של המצוה, ועבד אותי פשוט, בלא חכמות, וכשתעבד אותי, כמה זמנים, אזי אאמין לך ואגלה לך טעם ושכל של כל דבר ודבר, ואקרב אותך בכל מיני התקרבות, כי הזמן הרב שעבדת אותי מקדם הוא בטוהרות, שלא תעזב אותי, עין שם.

מי שעבד נאמן לו ותברך - אינו נופל ברוחו כלל

ועל כן לפעמים יורדים גשמים בחג הסוכות, ועל ידי זה בוחן השם יתברך את נאמנותנו אליו, מי שאינו נאמן בעבודתו את השם יתברך, הוא נשבר מאד מחמת ירידת הגשם, ואפילו מתהרט למה טרח כל כך בבניית הסכה וקשוחה, שהרי הכל נרטב, וגם נמאסו כמה עבודות יקרות של נזי סכה ושלטים, ויוצא מן הסכה עם קשיות ובלבולים, רחמנא ליצלן, אבל מי שהוא עבד נאמן לו יתברך - אינו נופל ברוחו כלל, רק יודע שהשם יתברך בוחן אותו, ומתחזק מאד בשמחת החג, ומשמח את עצמו עם מצות לולב ואתרוג ובתורה ובתפלה ובשאר מצוות החג, ומתפך את הכל לשמחה עצומה, ובזה הוא נבחן להיות עבד נאמן להשם יתברך, ובנדאי בזכות זה יזכה לראות דברים יפים מאד בעבודת השם יתברך. והנה פשעמעו אנשי שלומנו את השיחה הקדושה הזאת מפני מותרא"ש נ"י, נכנסו בלם לתוך שמחה עצומה, שהתגברה והלכה עד שבלם קמו לרקד בהתלהבות עצומה בתוך בית המדרש, והיה לאות ולפלא שתקף ומיד שגמרו לרקד - הפסיקו הגשמים לגמרי, ובלם שבו נכנסו לתוך הסכה

שיחות מוה"רא"ש

לאכול מעודת יום טוב בשמחה עצומה.

באור מחלקת רבי אליעזר רבי יהושע בדרך התחוקות
ובפעם אחרת, בלמדו מוה"רא"ש נ"י מסכת תענית עם התלמידים,
הסביר על פי זה את שיטת רבי אליעזר (ריש מסכת תענית), שמיום
ראשון של סכות מזכירין גבורות גשמים, ושואל רבי יהושע: הלא גשם
סימן קללה בחג, ולמה להזכיר אותו, אלא מזכירין גשם מיום שמיני
עצרת, בשפונים מן הספה, עין שם. והסביר מוה"רא"ש נ"י, שרבי
אליעזר ורבי יהושע הולכין לשיטתם המבארת בלקוטי מוה"ר"ן (חלק ב'
סימן ז'), רבי אליעזר תמיד מדבר אל הדרי מעלה, הינו אל אלו התוקים
מאד בעבודת השם יתברך, ולכן שיטתו, שיכולים להזכיר גשם כבר
מתחלת החג, ואינו מפחד מן הגשם כלל, אדרבה! בזה יבחן עצם
מעלת עבד ה', שמוכן לקבל הכל לכבוד רבו, ואז הוא מהפך הקללה
לברכה, וכדרך הצדיקים שפראו גם פרשת התוכחה בקול גדול, וידעו
שבתוך כל הקללות גנוזות רק ברכות גדולות, מה שאין בן רבי יהושע
תמיד מדבר אל הדרי מטה, הינו אל אנשים פשוטים שעדין אין תוקים
כל כך בעבודתם ובנאמנותם, ולכן בודאי אצלם הגשם סימן קללה
בחג, כי אינם מבטחים שיוכלו להתחזק בשמחה אפילו אם ירדו גשמים
בתוך הספה, ולכן יותר טוב להמתין עם הזכרת הגשם עד לאחר החג,
אבל אלו ואלו דברי אלקים חיים, ולא פליגי כלל, רק כל אחד מדבר
אל מדרגה מסוימת בעבודת השם יתברך.

באור שני מנהגי צדיקים בענין קריאת פְּרֻשַׁת התוכחה

ובדרך אגב אמר אז מוהר"א ש"נ, שפְּזוּחַ מוכּבְּנִים שְׁנֵי מֵינֵי מְנַהֲגִים שְׁיִישׁ בְּעֵנֵן קְרִיאַת התוכחה וְתַקְלָלוֹת שֶׁבְּפְּרֻשַׁת בְּחֻקוֹתַי וּבְפְּרֻשַׁת כִּי תבוא, הָאֲרִיז"ל וְכֵן הִרְבֵּה צְדִיקִים קָרְאוּ הַתּוֹכְחָה בְּקוֹל גָּדוֹל, כִּי הִלְכוּ בְּשִׁיטַת רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁתְּמִיד מְדַבֵּר אֶל ה"דְּרֵי מַעְלָה", וְהֵם יוֹדְעִים שֶׁבְּתוֹךְ כָּל תַּקְלָלוֹת הַגְּנוּזוֹת רַק בְּרָכוֹת, וְלִכֵּן רָאוּ לֵאמֹר אוֹתָם בְּקוֹל גָּדוֹל, כִּי כָּלֵם בְּרָכוֹת, מַה שְּׂאִין מְנַהֲגֵן שֶׁל אַחֲרֵים לְקַרְא אוֹתָם בְּקוֹל נְמוּךְ וּבְמַהֲרֵרוֹת, כִּי הִלְכוּ בְּשִׁיטַת רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁמְדַבֵּר אֶל ה"דְּרֵי מַטָּה", שֶׁעֲדִין אֵינָם מְשִׁיגִים הַתְּלַבְּשׁוֹת הַבְּרָכוֹת בְּתַקְלָלוֹת, וְלִכֵּן אֱלִיָּהֵם צְרִיכִים לֵאמֹר הַתּוֹכְחָה וְתַקְלָלוֹת בְּלַחֲשׁ וּבְקוֹל נְמוּךְ, כִּי אֵינָם מְכִינִים אֶת עַצְמָם הַבְּרָכוֹת הַגְּנוּזוֹת בְּתוֹכָם, נִמְצָא, שְׁיִישׁ מְקוֹר נֶאֱמָר לְשֵׁנֵי הַמְּנַהֲגִים, וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֵה לְחַבֵּר אֶת תְּקוּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַל פְּרֻטֵי תַחִים, וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה תְּמִיד.

הושענא רבה

על ידי הושענא רבה יכול אדם להיות איש כשר כל ימי חייו

מוהר"א ש"נ אמר, שְׁעֲלִינוּ לְשִׁבְחַת לְהַשֵּׁם וּתְבַרְךָ, שְׁגִלָּה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל אֶת סוּד ה"וּשְׁעָנָא רַבָּה", וְחַסְגָּלוֹת הַיְקָרוֹת הַגְּנוּזוֹת בָּהּ, כִּי מִן חַסוּד

שיחות מוֹתָרָא"ש

של "הושענא רבא" יוצאת התחזקות נפלאה לכל אדם בכל השנה בלה, ועל ידו יכול אדם להיות איש פֶּשֶׁר פֶּל ימי חייו. כי מבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוֹתָרָא"ש חלק א' סימן עד), שפסוד "הושענא רבא" הוא סוד הערכות שהן דומות לשפתיים, שהוא ענין "דבור בלא דעה", הינו שיש כח לאדם בשפתותיו, ללמד תורה ולהתפלל אל הקדוש ברוך הוא, אפלו בשעה שאין הדעת שלו מישבת, כי לרב בני אדם נדמה שאין שום חשיבות לתורה ולתפלה, רק פשהדעת מיושב וכשיש לו "דבור בדעה", אבל בשעה שמוחו מבלבל, וקשה לו לישוב את דעתו, אין חשיבות לתורתו ותפלתו בלל, אבל רבנו ז"ל בא ומגלה, שפסוד "הושענא רבא", שהוא סוד "הערכות", מלמדים אותו דרך אחרת לגמרי, כי ערכות דומות לשפתיים (תנחומא פרשת אמור), ויש כח בשפתיים להביא אדם לכל הקדשות שבעולם, וכשיהיה חזק מאד להרגיל שפתותיו בתורה ובתפלה, אפלו בשאין לו דעה, אזי סוף כל סוף יגיע לדבור בדעה, וירגיש מתיקות נפלאה בתורתו ובתפלתו, שזהו "שמיני עצרת ושמחת תורה" הבאים מיד אחר הושענא רבא, שהם ימי שמחה הבאים מתוך דבור בדעה, שמתחיל כבר להרגיש טעם מתוך בדבוריו, אבל אדם מכרח מקדם להתחיל עם דבור בלא דעה, ולהרגיל שפתותיו בתורה ובתפלה בכל אפן שיהיה, ורק אחר כך יכול לבוא לידי דבור בדעה, ואף על פי שפינתים אין לדיבוריו טעם וריח, והם כדגמת הערבה שאין לה טעם וריח (ויקרא רבה פרשת ל' סימן י"ב), אבל הם נלקחים ביחד עם הלולב והאתרוג וההדסים, ובלעדם אי אפשר לקים

המצוה בלל, ולא עוד אלא שביום "הושענא רבה" עושים עסק שלם עם הערכות לבד, להראות שזה עקר פחינו, שאנחנו חזקים בתנועות שפתינו אפלו בלא דבור, שהם בלליות התפלות של "הושענא רבא", שצויעים פעם אחר פעם "הושענא, הושענא", ואנחנו מבקשים מתקדוש ברוך הוא, שהוא יתברך יתפלל בעדנו, ויושיענו בכל מה שאנחנו צריכים, כי אין לנו דעה נכונה לדעת על מה להתפלל, אבל כשאנחנו חזקים בתפלתנו אפלו בלא דעה, ומוסרים עצמנו לגמרי אליו יתברך, אז בודאי תהיה לנו ישועה בכל ענין, ולא יחסר לנו שום דבר בלל.

על ידי דבור בלא דעה בהתחלה – נזכה ליריעת התורה

וכן בלמוד התורה, צריכים להיות חזק מאוד להרגיל עצמו בדבורי תורה אפלו בלי דעה, כי אף על פי שבודאי התכלית לבוא לידי דבור בדעה, ולהבין כל מה שלומד, שזהו עקר שמחת התורה, אבל אי אפשר להגיע אל זה בפעם אחת, רק אם מרגיל עצמו לומר הרבה דבורי תורה בשפלותו, ולגרם דברי תורה בכל עת, על ידי יזכה להגיע אל זה, וזהו סוד הערכות של הושענא רבא.

זהו ברחימותא דאורייתא, לעי בה, ומגמגם בה

וכן איתא בזוהר תקדוש (קדושים פה ע"ב) ומאן דתיאובתיה למלעי באורייתא, ולא אשבח מאן דיוליף ליה, והוא ברחימותא דאורייתא, לעי בה, ומגמגם בה, בגמגומא דלא ידע. כל מלה ומלה סלקא, וקודשא

שיחות מוה"רא"ש

ברוך הוא חיי ביהיא מלה, וקביל לה, ונטע לה סהרניה דההוא נחלא, ואתעבידו מאלין מלין אילניו רברבין, ואקרוין ערבי נחל, הדא הוא דכתיב, (משלי ה, יט): "באהבתה תשגה תמיד". וכי שתאנתו לעסק בתורה, ולא מוצא מי שילמד אותו, והוא באהבתו לתורה – עוסק בה ומגמגם בה, בגמגום שאינו יודע. כל מילה ומילה עולה למעלה, והקדוש ברוך הוא שמח במילה החיה, ומקבל אותה, ונטע אותה סביב הנחל ההוא, ונעשים מהמלים הללו – אילנות גדולים, ונקראים ערבי נחל, וזה שנאמר: "באהבתה תשגה תמיד". הרי שהערבות הקדושות, הם הדבורים שנאמרים בגמגום בלי דעת, והקדוש ברוך הוא שמח עמם, ועושה מהם אילנות גדולים, נמצא שמשגל מאד לבקש הרבה מהשם יתברך כל היום של הושענא רבא, ובפרט בעת התקפות, שיוכה לקדשת השפתים, ותהינה שפתותיו דוכבות תורה ותפלה תמיד, אפלו בלא דעה, כי דיקא על ידי קדשת השפתים, יבוא אחר כך לדבור בדעה, ויוכה לשמחת תורה באמת.

הושענא רבא, שמיני עצרת ושמחת תורה

מסגל להתפלל כל השנה בלח בכונה

מוה"רא"ש נ"י אומר, שראוי לכל אחד להתעורר מאד לתפלה בכונה בימי הושענא רבא ושמיני עצרת ושמחת תורה, כי מובא בספרים

הקדושים (ענין ספר הקדוש "שער יששכר" מאמר זמן שמחתינו אות לב), שמקבל איש מפי איש מהרב הקדוש החוזה מלובלין זי"ע, בשם הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, מפי אליהו, שמי שמתפלל בכונה בראוי באלו הימים, הושענא רבה, שמיני עצרת, ושמחת תורה, אזי מסגל להתפלל כל השנה בלה בכונה, ודבר זה מוכן מאד על פי דברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ע"ד), שהושענא רבה הוא ענין "דבור בלא דעה", ושמיני עצרת ושמחת תורה הוא ענין "דבור בדעה", ואף על פי שפשטות דברי רבנו ז"ל נאמרים לגבי למוד התורה, שצריכים לעסק בתורה אפלו "בדבור בלי דעה", ולגרום הרבה בתורה, עם השפתיים, דגמת הערבות, שלוקחים בהושענא רבה, הדומות לשפתיים, ורק אחר כך זוכים להגיע אל "דבור בדעה", שהוא עקר שמחת התורה, אבל אותו דבר נהוג גם בתפלה אל השם יתברך, שצריכים להתפלל אל השם יתברך תמיד, בין בדבקות ובין שלא בדבקות (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן צ"ט), שהוא "דבור בדעה" ו"דבור בלא דעה", ודיקא על ידי שמחתוק להתפלל אל השם יתברך אפלו שלא בדבקות, ואומר תבות התפלה בכל אפן שאפשר לאומרם, על ידי זה זוכה להגיע אחר כך לדבקות נפלאה בתוך התפלה, ולהתפלל אל השם יתברך תמיד מתוך דבקות נפלאה. ולכן כשאדם מתעורר מאד בימים אלו להתפלל אל השם יתברך בכל כחותיו, בין בדבקות ובין שלא בדבקות, יהיה מבטח שבכל השנה יהיה דבוק בעבודת התפלה, פי יתיחדו יחדיו "דבור בלא דעה" עם "דבור בדעה", ואף פעם לא יעזוב את עבודת התפלה, ועל

שיחות מוֹתְרָא"ש

ידי זה יהיה תמיד מקשר אל השם יתברך.

להחזיר מלצנות בעת התפלה

לובדֶרֶךְ אָגַב אָמַר מוֹתְרָא"ש נ"י, שְׁלֹכֵן אֵין זֶה פֶּלֶא, שְׁהַבְעֵל דְּבַר מִבְּקַשׁ לְהַפְרִיעַ בְּנֵגַת הַתְּפִלָּה בְּיוֹם שְׁמַחַת תּוֹרָה, וּמִתִּיר לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי לִיצְנוּת בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה, כִּי יוֹדֵעַ הַיָּטִב שֶׁעַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּכּוֹנֵה בְּשִׁלְשֵׁת יָמִים אֵלוֹ, יוֹפֵה אָדָם לְהַתְּפַלֵּל בְּכּוֹנֵה כָּל הַשָּׁנָה בְּלֵה, וְלִכְּנֹן דִּיקָא בְּיוֹם אַחֲרוֹן, בְּיוֹם שְׁמַחַת תּוֹרָה, בְּעַת תְּפִילַת מוֹסַף, מְנַסָּה לְהַפְרִיעַ בְּנֵגַת הַתְּפִלָּה, אָבֵל הַחֲכָם, שְׁעֵינִי בְּרֹאשׁוֹ, יוֹזֵר מִזֶּה מְאֹד, וְלֹא תִהְיֶה לוֹ שׁוּם שְׂיִכּוּת לְדַבְּרֵי לִיצְנוּת בְּעַת הַתְּפִלָּה, וְעַל יְדֵי זֶה יְרוּיַח בְּנֵגַת הַתְּפִלָּה לְכָל הַשָּׁנָה בְּלֵה.

ישקני מנשיקות פיהו, שממתקת כל הגבורות

וְאָמַר מוֹתְרָא"ש נ"י, שְׁיֵשׁ רְמֹז נִפְלֵא לְזֶה, בְּעֵנֵן חֲבוּטַת הָעֲרֻבוֹת, שְׁעוֹשֵׁין בְּהוֹשְׁעָנָא רַבָּה, עַל גְּבֵי הַקְּרָע, שְׁהֵם בְּסוּד (שִׁיר הַשִּׁירִים א, ב): "יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ", שְׁמַמְתְּקַת כָּל הַגְּבוּרוֹת (כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים בִּיְהִי רְצוֹן) שְׁלֹאֲהֵר תְּבַטַּת הָעֲרֻבָה, שְׁמִרְמֹזִים לְאָדָם, שְׁאֵפְלוּ אִם יִגִּיעַ בְּשִׁפְתָיו עַד הַקְּרָע, וְיִהְיֶה נִתּוֹן בְּמִדְרָגָה שְׁפִלָּה עַד מְאֹד, חֵם וְשִׁלּוּם, אִף פֶּעַם לֹא יַעֲזוּב אֶת הַתְּפִלָּה, רַק גַּם מִשָּׁם יִצְעַק אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִאֲמִין שְׁאֵלְקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצָא גַם בְּתַקְפָּה הָאֲדָמָה, וְגַם מִשָּׁם יְכוּל לְנַשֵּׁק עֲצָמוֹ עִם הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, וּבְזֶה מְמַתִּיק מְעַל עֲצָמוֹ כָּל הַדֵּינִים וְהַגְּבוּרוֹת,

וממשיך על עצמו חסדים ורחמים גמורים.

שמיני עצרת - רגל בפני עצמו

רמז בסימן חז"ל - רגל בפני עצמו, לענין פז"ר קש"ב
 פעם, באשר למד מוה"רא"ש נ"י עם בחורי חמד את דברי הגמרא (ס"ב
 מ"ח), ששמיני עצרת רגל בפני עצמו, לענין פז"ר קש"ב, שהוא ראשי
 תבות פ"ים, זמן, רגל בפני עצמו, קזרפן, שירה, ברכה, שלכל ששה
 דברים אלו, שמיני עצרת הוא רגל בפני עצמו, ענה ואמר מוה"רא"ש
 נ"י, שיש רמז נפלא בדברי הגמרא, לעצם מעלת העבודות קדושות
 של נשמות ישראל בימים אלו, ולגדל בה התקבלות התפלות ביום
 שמיני עצרת ושמתת תורה, כי בכל ימי תשרי בכלל, ובחג הסוכות
 בפרט, נשמות ישראל עוסקות מאד בצדקה וחסד, וכל אחד ואחד
 מפזר הון רב כדי לקנות פל המצוות השיבות לחדש תשרי, הן על
 הנסיעה לצדיקים על ראש השנה, שעולה הון רב, והן על צרכי החג
 לבנות סכה, ולרכש ד' מינים, שכלם מפזרים על זה הון עתק, וכמוכא
 בדברי רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן קכה), שקשה להטעות נשמות ישראל,
 ואם הם מפזרים כסף הרבה על מצוות ד' מינים, בודאי בשרש נפשם
 יודעים היטב עצם מעלת מצוה זאת, עין שם, וכן בכלליות הצדקה

שיחות מוֹתְרָא"ש

וְחֶסֶד שְׁנַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים זֶה עִם זֶה בְּיָמִים אֵלּוּ, לְעֹזֵר לְעֲנִיִּים
וְלְאֲמֻלָּלִים, לְקִנּוֹת צָרְכֵי הַחַג בְּרוּחַ, מִי כְּעַמּוּד יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ
שְׁעוֹשֶׂה צְדָקָה וְחֶסֶד עִם אַחֵיהֶם בְּיַד רַחֲבָת.

'בְּעוֹד דְּאִתֵּי בְּלַחֲדוּי עִם מְלָכָא'

וְהִנֵּה כָּל הָעֲבוֹדוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שְׁעוֹשִׂים בְּיָמִים אֵלּוּ הֵם הַכְּנָה לְקִיבוּל
הַתְּפִלוֹת בְּיוֹם שְׁמִינֵי עֲצֵרַת וְשִׁמְחַת תּוֹרָה, שָׂאוּ נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
מִתְיַחֲדִים עִם הַמַּלְאָךְ לְבַד, וְכָל מָה שְׁשׂוֹאֲלִים נוֹתֵן לָהֶם, וְכִדְאִיתָא בְּזֵהר
הַקְּדוּשׁ (נח דף סד ע"ב): **'בְּעוֹד דְּאִתֵּי בְּלַחֲדוּי עִם מְלָכָא, שָׂאל כָּל מָה
דְּבַעֵי [בְּעוֹד שְׁהוּא לְבַד עִם הַמַּלְאָךְ שׂוֹאֵל כָּל מָה שְׁרוּצְהָ], כִּי עַל יְדֵי
שְׁהַקְּדִימוּ נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי מְמוֹנָם בְּצְדָקָה וְחֶסֶד כָּל יְמֵי תַשְׁרִי,
מִתְקַבְּלוֹת כָּל הַתְּפִלוֹת לְרַחֲמִים וְלִרְצוֹן בְּיוֹם שְׁמִינֵי עֲצֵרַת וְשִׁמְחַת
תּוֹרָה, כִּי צְדָקָה מְסַגֶּלֶת לְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה, וְכַמְבַּאֵר בְּגִמְרָא (בְּבֵא בְּתֵרָא י.)
רַבִּי אֶלְעָזָר יְהִיב פְּרוּטָה לְעֲנֵי וְהַדֵּר מִצְּדֵי נְרַבִּי אֶלְעָזָר נִתֵּן פְּרוּטָה
לְעֲנֵי וְאַחַר כֵּן הַתְּפִלָּה, אָמַר, דְּכַתִּיב (תְּהִלִּים יז, טו): "אֲנִי בְּצַדֵּק אֶחְיֶה
פְּנִיד", וְכֵן נִפְסַק בְּשִׁלְחוֹן עֲרוּד (יִזְרְחָה דְּעָה סִימֵן רַמְט סִימֵן יז): 'טוֹב לִתֵּן פְּרוּטָה
לְעֲנֵי קִדְּם כָּל תְּפִלָּה, שְׁנֵאֲמַר אֲנִי בְּצַדֵּק אֶחְיֶה פְּנִיד, עֵינִ שֵׁם. אִם כֵּן,
מְבַאֵר מְאֹד הַסִּימֵן לְיוֹם שְׁמִינֵי עֲצֵרַת, פּוֹרֵר קִשׁוּב, הֵינּוּ עַל יְדֵי
"שְׁפִירוּ" נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מְמוֹנָם לְצְדָקָה וְחֶסֶד כָּל יְמֵי תַשְׁרִי, עַל יְדֵי זֶה
אֲזַנֵּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ "קִשׁוּבוֹת" לְקַבֵּל תְּפִלָּתָם, וְלִתֵּן לָהֶם כָּל מִשְׁאֲלוֹת
לָבָם לְטוֹבָה, אֲשֶׁרֵי הַמְּבַלָּה יָמִים קְדוֹשִׁים אֵלּוּ בְּצְדָקָה וְחֶסֶד, וְכֵן**

בהרבה תפלה אל השם יתברך, כי יפעל ישועות גדולות לו ולכל ישראל על כל השנה בלה.

שמיני עצרת ושמחת תורה

ראוי מאוד להתבודד הרבה אל השם יתברך ביום שמיני עצרת מוהרא"ש נ"י אומר, שעצם מעלת יום שמיני עצרת ושמחת תורה – אין לתאר ואין לשער כלל, כי אז נשמות ישראל מתיחדות לבד עם הקדוש ברוך הוא, והיא עת רצון גדולה מאד בכל העולמות, כי בשבעת ימי הסוכות הקריבו שבעים פרים, כנגד שבעים אמות העולם, ועדן היתה לאמות העולם יניקה מהם, אבל ביום שמיני עצרת מקריבין פר אחד, כנגד נשמות ישראל לבד, ואז הקדוש ברוך הוא אומר לנשמות ישראל, עשו לי סעודה קטנה כדי שאהנה מכם (עין פרוש רש"י במדבר כט פסוק לה), כי אז מתיחדות נשמות ישראל עם הקדוש ברוך לבד, ואיתה בזהר הקדוש (נח סד ע"ב) בשנשמות ישראל נמצאות לבד עם המלך בשמיני עצרת, אז הזמן לבקש כל משאלות לבן מלפניו, ובנדאי יזכו לקבל הכל, ולכן ראוי מאוד להתבודד הרבה אל השם יתברך ביום שמיני עצרת, ולשפך נפשו לפני השם יתברך על כל מה שצריך הן ברוחניות והן בגשמיות, ובנדאי ימלא ה' כל משאלות לבו לטובה, כי בשעת שאדם לבד עם המלך אינו מתבייש מלבקש ומלפרש

שיחות מוהר"א"ש

לפניו כל פרט ופרט, וכן אין מניעה מצד המלך למלאות מבקשו, שהרי אין אחרים נמצאים שם לקטרג עליו או לקנאות בו, ולכן היא עת רצון גדולה למעלה ולמטה, ואשרי מי שמנצל השעות הקדושות של שמיני עצרת, בתפלה ובהתבודדות, וגם בעת שרוקד עם התורה הוא שופך לבו כמים לפני השם יתברך על כל מה שצריך, כי בכח וזכות שמחת התורה ומשיך על עצמו השפעות קדושות על כל השנה בלה.

קבלה מפי רבנו בענין מעריב של שמיני עצרת

ואמר מוהר"א"ש נ"י, שמקבל מפי רבנו ז"ל, שבתפלת מעריב שבלייל שמיני עצרת, בעת שאומרים את תפלת "אמת ואמונה", אז מחלקין בשמים לכל אחד את פרנסתו לכל השנה, ולכן ראוי להתעורר אז להתפלל בכונה גדולה, ולכון שישפיע השם יתברך פרנסה בהרחבה גדולה, למען נוכל לעסק בעבודתו יתברך כל השנה מתוך נחת והרחבה. ואודות הקשר בין השפעת הפרנסה לשמיני עצרת הסביר מוהר"א"ש נ"י, שהרי מתפללים אז על הגשם, והכמינו הקדושים אומרים (תענית ב' ע"ב), גשמים הינו פרנסה, ולכן בשנשמות ישראל נמצאות לבד עם המלך בשמיני עצרת, ראוי לבקש מלפניו יתברך על פרנסת הנפש והגוף, ובודאי יהיו נמשכים אז כל מיני השפעות טובות ברוחניות ובגשמיות.

בשמחת תורה נכנס הרהור תשובה להתחיל ללמד תורה ואמר מוהר"א ש"נ, שזה עצם השמחה של שמיני עצרת ושמחת תורה הנהוג אצל כלל ישראל בכל מקום שהם, שאנשים נשים וטף באים לשמוח בשמחת התורה, כי כלם מרגישים בנפשם את גדל יקרתם וחשיבותם לפני המלך, ואפילו אנשים פשוטים מאד, שאין להם שיכות אל התורה כל ימות השנה, כלם באים לבית הכנסת בשמחת תורה, לקבל הקפה ולרקד עם התורה, ואדרבה! רואים שדיקא פשוטי העם, דוחפים עצמם ביותר לקבל הקפה ולרקד עם התורה, מה שלכאורה היה להם להתבייש מאד, שהרי לא למדו תורה כל השנה, ולא השלימו פרשיותיהם עם הצבור, שנים מקרא ואחד תרגום, כמו שצוו חכמינו הקדושים (ברכות ה' ע"א), אכל מחמת תקף השמחה של שמחת תורה, נכנס בהם הרהור תשובה, אולי בשנה הזאת תהיה להם שיכות עם התורה, ורוצים לכל הפחות להתחזק את הספר תורה בידם, ולרקד עמו. גם יש עוד למוד זכות גדול על פשוטי העם, שרוצים לרקד עם התורה, כי הלא נמצאים בבית הכנסת הרבה מאהיהם שלמדו את התורה כל השנה בהתמדה רבה, ויום שמחת תורה הוא כמו שמחת החתונה שלהם, ואם בן למה לא ירקדו גם פשוטי העם בחתונה זו, כמו כל אח נאמן, שרוקד בשמחה עצומה בשמחת החתונה של אהיו...

שיחות מוה"רא"ש

מעלת הרקודים הנוראים האלו שמבישים הסטרא אחרא

ואמר מוה"רא"ש נ"י, שמוכא בפפרים הקדושים, שמרב השמחה של נשמות ישראל ביום שמחת תורה, אין רשות לשטן לקטרג עליהן כלל, והוא מסתלק מכל בית הפנסת שרוקדים שם, בבושה וחרפה גדולה, והוא מכרח להודות לקדוש ברוך הוא שאין בישראל בכל הארץ. וכן מוכא בפפרים הקדושים, שמוכל רקוד ורקוד שכל בר ישראל רוקד – נברא מזה מלאך, והמלאך מיכאל ממנה על כל אלו המלאכים, ומכניסם אל תוך היכל הזכות, וכלם מלמדים זכות עליו ומבקשים בעדו למוכה.

על ידי שמחה בשמחת תורה, זוכה לעבד את השם ותברך באהבה

ואמר מוה"רא"ש נ"י, שאצל רבנו ז"ל היו השמחה והרקודים של שמחת תורה עקר גדול, והיה מעורר את אנשי שלומנו לשמח מאד אז, כי מן השמחה של שמחת תורה, מתעוררים לאהבת ה' לכל השנה, וכמוכא בספר המדות (אות שמחה סימן כה): 'על ידי שמחה בשמחת תורה, זוכה לעבד את השם ותברך באהבה'. ותמיד פשהיה בא מוה"רנ"ת ז"ל לפני רבנו ז"ל אחר שמחת תורה, היה רבנו ז"ל שואל אותו אם היה שמח בשמחת תורה פראוי, כי רבנו ז"ל אהב מאד את העבודות הפשוטות של פשוטי העם, ובפרט עבודת השמחה, וכייתר בשמחת תורה, ורצה שירקדו מאד וישמחו בשמחת התורה.

מקבלים עליהם כל מיני קבלות טובות על השנה הבאה

וכן נהגו אנשי שלומנו בכל הדורות לשמוח ולרקוד מאד בשמחת תורה בכל מיני שמחה, והיו מקבלים עליהם כל מיני קבלות טובות על השנה הבאה, ללמוד תורה בהתמדה עצומה, מקרא, משנה, גמרא ומדרש. ובפרט להזהר מאד להשלים הפרשה עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, ועם פרוש רש"י, כי זה חוב מדברי חכמינו הקדושים, והיא גם מגלה לאריכות ימים ושנים, וכמו שאמרו (פרכות ד' ע"ב): 'כל המשלים פרשיותיו עם הצבור, משלימים לו ימיו ושנותיו, ומי שזוהר בזה, זוכה לקשר כל יום ויום שלו אל התורה הקדושה, ומרגיש בזה ספוק נפשי מיוחד, והתורה מאירה לו בכל דרכיו, אשרי לו.

אורות פנימיים ואורות מקיפים

ואמר מוה"ר א"ש ז"ל, שענין ההקפות שעושים סביב הבימה בבית הכנסת בשמחת תורה יש בהן סוד גדול, כי מבאר בדברי רבנו ז"ל (לקיפי מוה"ר"ן חלק א' סימן כ"א, וחלק ב' סימן ז') שיש אורות פנימיים ואורות מקיפים, אורות הפנימיים – הם האורות של השגות אלקיות הנכנסים לתוך המוח, שיש לכל אחד ואחד השגה בהם, ואורות המקיפים, הם האורות שמקיפים ומסבבים את המוח מבחוץ, ואשר מתנוצצים בו מרחוק, אבל מרב דקותם ועמקותם, אינם נכנסים בפנים, ונשארים כמו פתל תמסבב את הראש מבחוץ, ועקר עבודת האדם, להעלות עצמו מדרגא אל דרגא, עד שיכנסו האורות המקיפים לבפנים המוח

שיחות מוה"רא"ש

שלו, ויקבל מקיפים יותר גבוהים, וכן בכל פעם, שיהפיקו יפגם בפנים, ויקבל מקיף יותר גדול.

ולהאיר בתוך פנימיותם אור שכינת עזו ותברך

והנה בכל הימים הקדושים מראש השנה עד שמיני עצרת, עוסקים בני ישראל בקבלת על מלכותו ותברך, בעבודת התפלה ובמצוות מעשיות, החל מראש השנה, שתוקעים בשופר, ואחר כך מתענים ביום הכפורים, ואחר כך יושבים בחג הסוכות בתוך הסכה, ונומלים ארבעה מינים, ומכל המצוות הקדושות האלו נעשים מקיפים גבוהים ועצומים המסבבים נשמות ישראל מבחוץ, והם מחכים להפגם לפנים המח שלקם, ולהאיר בתוך פנימיותם אור שכינת עזו ותברך, ולכן ביום האחרון שהוא שמיני עצרת ושמת תורה, שאז בני ישראל שמחים לבד עם הקדוש ברוך הוא, אז מרבים מאוד בהקפות סביב הבימה פעם אחר פעם – לרמוז, שבכח שמחת התורה, אנחנו מכניסים את כל אורות המקיפים לתוך המח שלנו, וזוכים להרגיש אמתת מציאותו ותברך בפנימיות נפשונו, ונקפו אותנו מקיפים אחרים קדושים וגבוהים מאוד, שישמרו אותנו כל השנה בלה.

והיה מרמז ומרמז ושמת (האריז"ל) בכל יבלתו בכל חו הקפות

ואמר מוה"רא"ש נ"י, אשר מגדל האורות היו"רדים על נשמות ישראל באותה עת, ראוי להצטרף מאד לכל מקום שרוקדים לכבוד התורה,

ולשמוח עמָהם, וכמו שפיעד רבי חיים ויטאל ז"ל על רבו האריז"ל (פרי עץ חיים שער הלולב פרק ח'), שהיה האריז"ל הולך לפני ספרי התורה בשמחת תורה, והיה מרקד ומרנן ושמוח בכל וכלתו בכל הו' הקפות, ואחר כך פשה הולך לבית הכנסת אחר, שהיו מתאחרים שם, והיו עושים את ההקפות עם הספרים, היה האריז"ל עוד הפעם מסבב עמהו, ומרקד ומרנן בשמחה גדולה, וכן אם נתאחרו בבית הכנסת אחר, היה עושה גם כן הקפות, עין שם. כי מגדל האורות היורדים על נשמות ישראל באותה עת, מי שמצטרף אל השמחה, זוכה לקבל אז מוחין חדשים, אשרי הזוכה לשמוח בשמחת תורה כראוי.

אש נוראה מאד מסבכת את כל התלמידים הרוקנים בשמחת התורה וספר מוהרא"ש ז"י, שפעם רקדו תלמידי הפעל השם טוב זי"ע בבית מדרשו בשמחת תורה בשמחה עצומה, והיות שהיו צמאים, הלך אחד מהתלמידים בכל פעם להביא יין מן המרתף של הפעל שם טוב זי"ע, כדי ישתו התלמידים, וירבו בשמחת התורה, כי היה לבעל שם טוב הקדוש זי"ע מרתף מיוחד, שהחזיק בו יין שהכין בעצמו לקדוש ולהבדלה לכל השנה, וכשראתה אשתו של הפעל שם טוב זי"ע שלוקחים כל כך הרבה יין, פחדה שלא ישאר יין לבעל שם טוב זי"ע בעבור קדוש ולהבדלה, ולכן הלכה אל בעלה ואמרה לו, שיגיד לתלמידים שיפסיקו מרקד ומלשתות, כי לא ישאר יין במרתף, אז אמר לה הפעל שם טוב הקדוש זי"ע: "טוב דברת, לכי בעצמך להגיד

שיחות מוֹתְרָא"ש

לתלמידים שיִפְסִיקוּ לַשְׁתוֹת וְלִרְקָד" ... וְהִלְכָה וּפְתַחָה אֶת הַדְּלֵת שֶׁל בֵּית הַמְּדֻרָשׁ, וְרָאָתָה אֵשׁ נֹרְאָה מְאֹד מִסְבֶּכֶת אֶת כָּל הַתְּלִמִּידִים הַרוֹקְדִים בְּשִׂמְחַת הַתּוֹרָה, וְאִזּוּ הִלְכָה בְּעֶצְמוֹהָ אֶל הַמְּרַתֵּף וְהִבִּיֵּאה לָהֶם עוֹד יַיִן לַשְׁתוֹת כְּדִי שִׁירְבוּ בְּשִׂמְחָתָם.

וּלְהַאִיר עַל נִשְׁמָתוֹ אֹזֵר עֲלִיּוֹן

וְאָמַר מוֹתְרָא"ש נ"י, שְׂאֵף עַל פִּי שְׂאִין מִנְהַגְנוּ לַשְׁתוֹת יַיִן בְּעַת הַקְּפוּת לְכַבוֹד שִׂמְחַת הַתּוֹרָה, כִּי אִין לְדַמוּת הַמוֹחִין שְׁלַנּוּ הַיּוֹם אֶל הַמוֹחִין שֶׁל תְּלִמִּידי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זי"ע, שֶׁהֵיוּ נִזְהָרִים מְאֹד מִשְׂכָרוֹת, וַיִּדְעוּ לַשְׁתוֹת בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל הָרְאוּי, וְכֵן הִזְהִירָנוּ רַבְּנוּ ז"ל מְאֹד לְהִשָּׁמֵר מִשְׂכָרוֹת (לְקוּטֵי מוֹתְרָ"ן חֶלֶק ב' סִימָן כו), אֵף עַל פִּי כֵן, רוֹאִים מִתְּפִסּוֹר הַזֶּה אֶת גְּדֵל כְּהֵם שֶׁל הַרְקוּדִים שֶׁל שִׂמְחַת תּוֹרָה, שֵׁישׁ בְּכֵהם לְהוֹרִיד אֵשׁ קְדוּשָׁה מִן הַשָּׁמַיִם, וּלְהַאִיר עַל נִשְׁמָתוֹ אֹזֵר עֲלִיּוֹן, וְאֵל זֶה יְכוּל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְזַכּוֹת, כְּפִי הַתְּעוֹרְרוֹתוֹ וְהַתְּלַהֲבוֹתוֹ בְּרְקוּדִים לְכַבוֹד שִׂמְחַת הַתּוֹרָה.

גְּדֵל כְּהֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה

עוֹד סִפֵּר מוֹתְרָא"ש נ"י, שֶׁפַּעַם בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה, רָאָתָה מֵרַת אֲדָל, עֲלֶיהָ הַשְּׁלוֹם – בַּת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ זי"ע, שֶׁאֶחָד מִן הַתְּלִמִּידִים יוֹשֵׁב מִן הַצֵּד וְאִינוּ רוֹקֵד עִם שְׂאֵר הַתְּלִמִּידִים, וְשִׂאֲלָה אוֹתוֹ עַל זֶה, וְאָמַר לָהּ, כִּי נִקְרָעָה לוֹ הַנַּעַל, וְאִינוּ יְכוּל לִרְקֹד עִם הַחֲבֵרִים, אִזִּי

ענתה ואמרה לו: אם אביא לך נעלים חדשות, האם תבטיחו לי בן זכר לשנה הבאה? אזי ענה ואמר לה: "בן בודאי, אם תביאי לי נעלים חדשות, אבטיח לך בן זכר לשנה הבאה", והלכה והביאה לו נעלים חדשות, ובאותה שנה נולד לה הרב הקדוש רבי ברוך ממעזיבוז זי"ע, הרי רואים את גדל כחם של ישראל בשמחת תורה, ולכן אשרי הזוכה לשמח אז בראוי, ואז ימשיך על עצמו שמחה על כל השנה בלה.

רקודים של שמחת תורה

בעוד שהאזנה לבדו עם המלה, שואל ממנו כל צרכיו ונותן לו מוהרא"ש נ"י אומר, שברקודים של שמיני עצרת ושמחת תורה ראוי לאדם לשמוח מאד ולתן תודה והודאה להשם יתברך על כל התורה שזכה ללמד בשנה שעברה, וגם לשמוח מאד עם רצונות וכסופים גדולים על כל התורה שיזכה ללמד בשנה הבאה, ולבקש הרבה מתקדוש ברוך הוא, שיזכה להנות בתורה כל השנה בלה, ולמיל בכל מקומות התורה הקדושה, מקרא, משנה, גמרא, מדרש, ולעשות סיומים הרבה בכל ספרי תורה הקדושה, כי אפלו אם לא זכה בשנה שעברה ללמד כל כך הרבה, אבל עכשו בשמחת תורה ראוי לו להתחדש עם רצונות וכסופים חדשים, ולבקש הרבה מהשם יתברך

שיחות מוהרא"ש

שייכות לזה, ובכח השמחות והתקפות של שמחת תורה, שאז נשמות ישראל שמחים לבד עם הקדוש ברוך הוא, וכדאיתא בזהר הקדוש (נה סד ע"ב): "בעוד דאיהו בלחודוי עם מלקא, שאיל כל צרכוי ויהיב ליה (בעוד שהאויב לבדו עם המלך, שואל ממנו כל צרכיו ונותן לו), בעת רצון זאת, יכולים לפעל דברים עליונים מאוד, ולזכות להיות דבוק בתורה הקדושה כל השנה בלה.

רוקדים על הרצונות וכסופים ללמד בכל חלקי תורה הקדושה ופעם היה מעשה פלא, שהיו בחורי המד של אנשי שלומנו, תלמידי "היכל הקדש", רוקדים ושמחים בשמחת התורה ביום שמיני עצרת בהתלהבות עצומה, ופתאום הגיעה חבורה של בחורים משיבה אחרת להצטרף עמם בשמחתם, ורקדו ביחד, וענה ואמר מוהרא"ש נ"י לאיש אחד מאנשי שלומנו שעמד על ידו, תראה שבחורים אלו לא ימשיכו לרקד כן הרבה, ואחר זמן קצר יתעיפו ויפסיקו לרקד, אבל החורים תלמידי "היכל הקדש", ימשיכו זמן הרבה ולא יתעיפו כלל, וכן הוה, שהבחורים החדשים שהגיעו הפסיקו לרקד אחר קצת זמן, וישבו לנוה, אבל החורים של תלמידי "היכל הקדש" המשיכו לרקד בהתלהבות עצומה, ואז ענה ואמר מוהרא"ש נ"י בגדל ענותנותו לאיש של אנשי שלומנו שעמד על ידו – "דע שלא היה בזה ענין של רוח הקדש, רק ידעתי שבחורים אלו שהגיעו היו רוקדים על התורה שלמדו בשנה שעברה, ועל זה בודאי יש גבול וצמצום, אבל החורים

של תלמידי "היכל הקדוש", הם רוקדים על התורה שיזכו ללמוד בשנה הבאה, כי יש להם רצונות וכסופים גדולים ללמוד ולטייל בכל חלקי תורה הקדושה, ועל רצונות וכסופים אין גבול וצמצום, כי רצון הוא עולם החרות, ועל כן ידעתי שהם ימשיכו לרקוד זמן ארוך הרבה".

וילמד תורה עם תשוקה והארה חדשה לגמרי

ואמר מוה"רא"ש נ"י, שאצל רבנו ז"ל היה עקר גדול, לשפח כל העבר ש"ל, ובפרט בענין למוד התורה לעשות התחלה חדשה – לחזור על כל הלמוד שוב ושוב, כי דיקא על ידי שאדם שוכח כל העבר ש"ל, הוא לומד תורה תמיד עם חשק חדש (שיחות הר"ן סימן כו), שנהו קשר סוף התורה "לעניי כל ישראל" אל תחלת התורה "בראשית ברא אלהים", כי רש"י הקדוש אומר בסוף התורה (דברים לה, יב): "לעניי כל ישראל" – שנשא לבו לשבר הלוחות; עין שם. וחקמינו הקדושים אומרים (עין ברכות ח' ע"ב) שדיקא על ידי שבירת הלוחות נעשה שכחת התורה, ולכן תכף ומיד מתחילים את התורה מ"בראשית", כי דיקא על ידי שכחת התורה יכולים לעשות התחלה מ"בראשית", באלו לא התחיל לכל מעולם, וילמד תורה עם תשוקה והארה חדשה לגמרי, ורק באפן כזה יכול ללמד הרבה, כי לומד בתשוקה חדשה באלו לא למד מעולם.

טעם להנבחה 'הקפוכה' שעושים בשמחת תורה

ואמר מוה"רא"ש נ"י בשם אביו הגאון הקדוש רבי מנחם זאב מטאקאי

שיחות מוה"רא"ש

בעל המנחת זאב' זי"ע, שעל פני המנהג בשמחת תורה לעשות הגבהה לספר תורה שמסימים בה התורה, באפן הפוך, הינו שמגביה את הספר עד שאותיות התורה הן כלפי העם, והיריעה החלוקה כלפי המגביה, וכמה מעמים נאמרו במנהג זה, אבל הגאון הקדוש מפאקאי זי"ע אומר, שבשמחת תורה אין לאדם להסתפק כמה שלמד בשנה שעברה, ולחשוב הנה כבר סימתי וגמרתני, רק הוא מגביה התורה ורואה לפני עיניו יריעה חלקה, באלו עדין לא התחיל ללמוד כלל, וזה יעורר אותו בתשוקה והתעוררות חדשה להתחיל ללמוד מחדש, ויהיו דברי תורה חדשים בעיניו, באלו נתנו אליו היום.

מנהג אנשי שלומנו שנשבעים בקמיטת הספר תורה

ואמר מוה"רא"ש נ"י, שיש מנהג בין אנשי שלומנו הקדושים, שבשמחת תורה בשעת ההקפות, שבשם ורוקד עם התורה, אז ישבע בספר תורה שבידו, שתכף ומיד אחר הסתלקותו מהעולם, יביאו אותו אל רבנו ז"ל בעבור תקונו, ויזכה להיות עמו במחצתו, כי בכח שמחת תורה, ובכח נקיטת חפץ של ספר תורה בידו, יכול לפעל דברים עליונים מאד, עד שלא יוכלו להטעות אותו כלל ביציאתו מן העולם, רק יזכה לבוא מיד אל רבנו ז"ל בשביל תקונו הנצחי.

התקשרות לצדיק בכח קדשת הימים הללו

ופעם בשמחת תורה אומר מוה"רא"ש נ"י, שאם הזמן של שמחת תורה מסגל כל כך, שיכול לפעל שיבוא לרבנו ז"ל מיד אחר הסתלקותו

בעולם הבא, על אחת כמה וכמה הזמן מסגל לפעל אז שיזכה להיות מקשר לרבנו ז"ל בחיים חיותו בשערי עולם הזה, הינו שיזכה ללמוד הרבה ספרי רבנו ז"ל, ויזכה לשמש את רבנו ז"ל בכל מיני שמוש, ולהפיץ אורו בכל העולם בלו, כי אם יזכה להיות מקשר אל רבנו ז"ל בעולם הזה, בודאי יזכה להיות מקשר עמו בעולם הבא. ואשרי מי שמנצל עתות קדושות אלו בתפלות ורצונות וכסופים קדושים אל השם יתברך, שיזכה להגות כל השנה בספרי רבנו ז"ל ולהפיץ אורו של רבנו ז"ל בכל העולם, כי בכח קדשות ימים אלו, יזכה לפעל כל משאלות לבו למוכה, ולהיות מקשר אל רבנו ז"ל לנצח.